Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 37 (811) ГОД XVI БЕЛАСТОК 12 ВЕРАСНЯ 1971 г. ЦАНА 60 гр.

БГКТ хроніка

■ Нядаўна адбыўся сход гуртка БГКТ у Ячне, што ў Дуброўскім павеце. Члены БГКТ абмеркавалі дагэтуляшнюю сваю працу і дайшлі да вываду, што найбольш актывізуюць дзейнасць гуртка спатканні з літаратарамі і дзеячамі БГКТ, а таксама канцэрты мастацкіх калектываў і паказ савецкіх фільмаў.

На гэтым сходзе мясцовы літаратар Мікалай Каленік чытаў свае вершы.

■ 22 жніўня з ініцыятывы гуртка БГКТ у Плёсках (Бельскі павет) адбыліся традыцыйныя дажынкі. На гэтую ўрачыстасць жанчыны прыбылі ў народных уборах. Быў прачытаны даклад на беларускай мове, у якім было паказана, хто які атрымаў ураджай і чаму. Вялікай атракцыяй была спроба хлеба з сёлетняга ўраджаю.

■ 22 жніўня члены прэзідыума ГП Янка Зенюк і Мікалай Гайдук мелі сустрэчу з куратарам асветы беластоцкай акругі, на якой між іншым было вырашана, што ў верасні адбудзецца сустрэча кіраўніцтва ГП БГКТ з кіраўніцтвам куратарыі, на якім будуць абмежаваны некаторыя справы беларускага школьніцтва.

■ 23 жніўня прэзідыум Сакольскага аддзела БГКТ звярнуў увагу на недахопы ў аплочванні членскіх складчын, а таксама зацвердзіў план працы аддзела да канца гэтага года. (мх)

Аб працы гурткоў БГКТ

12 верасня пленум ГП БГКТ найбольш прысвеціць часу абмяркоўцы гурткоў БГКТ, іх працы, ролі і значэнню ў беларускім асяроддзі. Ніжэй публікуем выказванні актывістаў БГКТ, якія непасрэдна працуюць з гурткамі.

Самае важнае — ініцыятыва

— Пытанне аб ролі гуртка ўзнікла ў нашай арганізацыі пры розных нагодах. Некаторыя актывісты калісьці нават задумваліся, ці наогул гурток патрэбны як пярвічны і асноўны элемент нашай арганізацыі. Такія меркаванні вынікалі з таго, што раней гурткі часта не праяўлялі дынамічнай дзейнасці. Але такога пытання нельга ставіць. Можам толькі задумацца над тым, што зрабіць, каб праца ўсіх гурткоў была на значна вышэйшым узроўні. А яна, як вядома, залежыць ад людзей, бо за кожнай дзейнасцю стаіць чалавек. Гурток, які групуе актыўных і ахвярных людзей, адданых працы ў ім, заўсёды мае канкрэтныя дасягненні. Вопыт Гайнаўшчыны гэтаму доказ. Напрыклад, гурткі ў Семяноўцы, Трасцянцы і іншых мясцовасцях разгарнулі шырокае супрацоўніцтва з пярвічнымі партыйнымі арганізацыямі, Саюзам вясковай моладзі, гурткамі вясковых гаспадынь, прыхілілі да працы і старэйшых людзей, і моладзь. Гэтыя гурткі маюць і эфекты. Але ў Семяноўцы актыўна і ахвярна працуе Юрка Кіслы, а ў Трасцянцы — Галя Тапалянская. Яны і з'яўляюцца ініцыятарамі належнай працы гэтых гурткоў.

Па-другое, на маю думку, — думку актывіста БГКТ і старшыні аддзела з немалой практыкай у гэтай галіне, прычына не заўсёды задавальняючай працы нашых гурткоў ляжыць і ў структуры нашай арганізацыі: на Гайнаўшчыне ёсць 73 гурткі, а штатны інструктар на ўвесь павет — адзін. Ён не ў сілах прысвяціць многа часу кожнаму гуртку, яго канкрэтным справам і клопатам.

Па-трэцяе, аддзелы, звычайна, гуртуюць вакол сябе

АЛЯКСАНДР ІВАНЮК — старшыня аддзела БГКТ у Гайнаўцы.

значны грамадскі актыў. Але гэты ж актыў складаюць людзі, якія заняты сваімі прафесіянальнымі абавязкамі і апрача БГКТ з'яўляюцца актывістамі яшчэ і ў іншых арганізацыях. Вось хоць бы і я. Мая прафесія — настаўнік, да гэтага часу быў я дырэктарам ліцэя, з'яўляюся старшынёй аддзела БГКТ, членам ідэалагічнай камісіі ПК ПАРП, членам камісіі асветы Прэзідыума ПРН, старшынёй ідэалагічнай камісіі ПК Фронта адзінства народа і ў шэрагу іншых арганізацыях, можа трохі менш істотных. А такіх актывістаў, як я, ёсць у нашым аддзеле многа. І ў практыцы вынікае, што немагчыма прысвяціць сябе працы толькі ў адной арганізацыі. Вось чаму дапамога грамадскага актыву аддзела ў працы з гурткамі не можа быць вялікай і рэгулярнай. Таму неабходна, каб у саміх гуртках быў свой актыў і людзі, якія б часцей заходзілі ў аддзел і гаварылі, што трэба гуртку, якія ён мае цяжкасці і клопаты. Словам, вельмі патрэбны сувязныя на лініі гурток — аддзел.

Чацвёртая справа — гэта праца з гурткамі штатных працаўнікоў Галоўнага праўлення БГКТ. Тут ужо многа зрабіў сакратар ГП — тав. Я. Зенюк, накіроўваючы працаўнікоў Галоўнага праўлення да наведвання і працы ў далёкіх гуртках. Першы крок зроблен, трэба яго прадаўжаць.

(Працяг на стар. 3)

Аўтобусныя праблемы

ПКС адыгрывае ў штодзённым жыцці велізарную ролю. Аўтобусы ПКС злучаюць гарады, мястэчкі, далёкія вёскі з шырокім светам. Без аўтобуснай сеткі сувязі не магло б быць нармальнага развіцця Беласточчыны. ПКС-ам едуць людзі ў гарады, да патрэбных ім мясцовасцей, на працу на фабрыках і ва ўстановах, у школу.

Беластоцкае прадпрыемства ПКС мае цяпер 466 аўтобусаў і 22 прычэпы (даныя на дзень 31.VII.1971 г.). Кожны дзень праязджаюць яны 93.069 км і з 1681 аўтобусных прыпынкаў забіраюць людзей. За 7 мінулых месяцаў гэтага года аўтобусы ПКС перавезлі больш 24,5 мільёнаў чалавек, у тым школьнікаў з месячнымі білетамі амаль 2,5 мільёнаў, а дарослага насельніцтва з месячнымі білетамі 2.129.000 асоб.

Запатрабаванне на даезды ПКС да вёсак вялікае. Яшчэ да сёння нават некаторыя сядзібы грамадскіх рад нарадовых не маюць аўтобуснай сувязі з паветам. Пакуль што ваяводскае прадпрыемства ПКС не ў стане задаволіць усіх запатрабаванняў насельніцтва. Справа ў тым, што адчуваецца вялікі недахоп аўтобусаў. У маштабе ўсёй краіны ў сучасны момант патрэбна не менш 4 тысяч аўтобусаў. Беласточчына, згодна з планам, на працягу трох кварталаў гэтага года павінна была атрымаць 92 аўтобусы, а атрымала толькі 69. Калі ўзяць пад увагу факт, што 12 аўтобусаў маркі «Сан» ужо дастаткова выезджаныя і трэба іх выводзіць з аўтобуснага парку тады недахоп у сучасны момант аўтобусаў даволі вялікі, бо вельмі патрэбны ўжо зараз 35 штук.

Другой праблемай з'яўляецца недахоп заменных частак да аўтобусаў. Не хапае іх нават да аўтобусаў краёвай прадукцыі. І таму прадпрыемства ПКС вымушана рабіць розныя камбінацыі, каб як-небудзь не дапусціць да таго, што з-за той ці іншай заменнай часткі не было прастою машын.

Наступнай вельмі істотнай справай з'яўляецца недахоп шафёраў першай катэгорыі. Шафёраў трэцяй або другой катэгорыі ПКС не прымае. Патрэбны тут высокакваліфікаваныя шафёры, таму што ім давяраецца везці 50, а часта і значна больш чалавек. Шафёры адказныя за іх жыццё. Ды і аўтобус каштуе каля паўмільёна злотых. І вось справа шафёраў першай катэгорыі ў нас не вырашана. Няма шафёрскіх школ, якія б выпускалі высокакваліфікаваных аўтобусных вадзіцеляў. Існуюць рознага роду курсы, якія за некалькі месяцаў навучаць людзей карыстацца машынамі. Да атрымання права язды першай катэгорыі далёкі шлях. Патрабуецца вялікая практыка. І як не дзіўна, але ёсць у нас школы цырульнікаў, токараў і іншыя, выпускнікі якіх не нясуць адказнасці за людзей, а выконваюць параўнальна нескладаныя дзеянні. А няма шафёрскіх школ, якія б выпускалі сапраўдных спецыялістаў, якім можна было б смела даверыць дарагія машыны і людзей. ПКС мае таксама школу пры сваім прадпрыемстве, але ў ёй падрыхтоўваюць шафёраў толькі трэцяй катэгорыі і практычна яна не дае шафёраў для аўтобусаў. Адным словам, неабходны тэхнікум, пры якім была б і засадніччая прафесіянальная школа. З ПКС-у ўцякаюць шафёры першай катэгорыі, не глядзячы на тое, што заробкі іх перавышаюць значна 3 тысячы злотых. Шукаюць яны выгаднейшай працы і знаходзяць. Працуючы ў ПКС-е, у сярэднім 10 дзён у месяц даводзіцца начаваць па-за домам і, апрача таго, вельмі часта трэба ехаць вечарам або ў вельмі раннія гадзіны дня. Зараз у Беластоцкім ПКС-е не хапае 36 шафёраў.

Прадпрыемства ПКС мае шэраг і іншых клопатаў, да якіх трэба залічыць таксама і недахоп кандуктараў, адсутнасць аўтобусных вакзалаў у паветах, рамонтных баз і, як гаварылася вышэй, недахоп заменных частак.

І калі ўзяць пад увагу ўсю велізарнасць розных цяжкасцей ПКС-у, смела можна сцвердзіць, што Беластоцкае прадпрыемства ПКС, яго кадры і перш за ўсё кіраўніцтва, даволі добра спраўляецца са сваімі абавязкамі. Бо ПКС займаецца не толькі перавозам людзей. ПКС выконвае і іншыя ўслугі. Грузавымі машынамі перавозіць ён шмат тавараў. Асабліва восенню прыходзіцца яму здаваць цяжкі экзамен. Але аб гэтай другой дзялянцы дзейнасці ПКС напішам у наступным артыкуле.

Міхась Хмялеўскі

Падзеі ◆ Здарэнні ◆ Факты ◆ Каментарыі ◆ Весткі

СВЕТ

ЗАХОДНІ БЕРЛІН

3 верасня бягучага года ва ўрачыстай атмасферы ў будынку Саюзнага савета кантролю ў Заходнім Берліне паслы Савецкага Саюза, Францыі, Англіі і Злучаных Штатаў падпісалі акт чатырохбаковага пагаднення ў справе статуса Заходняга Берліна. Гэты акт з'яўляецца вынікам і паспяховым завяршэннем 17-месячных цяжкіх перагавораў.

На працягу мінулых 25 гадоў Заходні Берлін выкарыстоўвалі імперыялістычныя сілы і рэваншысты з Германскай Федэратыўнай Рэспублікі, каб вярэдзіць адносіны Усход-Захад, з'яўляўся ён трамплінам для рознай масці правакатараў і халоднаваенных палітыкаў, якія вялі дыверсію супроць сацыялістычных краін, асабліва ж супроць Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Акт пагаднення, чатырох вялікіх дзяржаў ад 3 верасня г.г. сілай права спыняе гэты няслаўны перыяд у гісторыі Заходняга Берліна. Паводле акту Заходні Берлін з'яўляецца, побач з суверэннымі нямецкімі дзяржавамі ГФР і ГДР, асобнай тэрыторыяй, якая не ёсць часткай ГФР і не можа падлягаць ураду з Бон. Адначасова заходнегерманскаму ўраду забаронена прымаць у Заходнім Берліне якія-колечы канстытуцыйныя ці ўрадавыя акты.

Зыходзячы са склаўшыхся да гэтага часу культурных і гаспадарчых сувязей Заходняга Берліна з ГФР, гэтыя сувязі будуць і ў далейшым падтрымоўвацца і развівацца, як сцвярджае пагадненне, але транзітныя трасы, якія злучаюць гэты горад са знешнім светам не могуць быць ужытыя для мэт, спрэчных з падарожжам з Заходняга Берліна або на яго тэрыторыю. Такім чынам для жыхароў гэтага горада адкрываецца перспектыва стабільнага і спакойнага жыцця і працы.

Значэнне падпісанага пагаднення для справы міру і ладу ў Еўропе найбольш поўна характарызуе выказванне пасла СССР, удзельніка перагавораў П. А. Абрасімава, які сцвердзіў, што гэтае пагадненне з'яўляецца «важным крокам у напрамку ўмацавання міру і бяспекі ў цэнтры Еўропы» і «з'яўляецца адначасова чарговым пераканаўчым доказам таго, што складаныя міжнародныя праблемы могуць быць паспяхова вырашаны шляхам перагавораў. Падпісанае пагадненне стварае спрыяючыя ўмовы для заключэння іншых важных міжнародных актаў, якія знаходзяцца на парадку дня. З падпісанага акту скарыстаюць усе, таму што мае з яго карысць мір, разрадка палітычнага напружання і міжнароднае супрацоўніцтва».

ФЕДЭРАЦЫЯ АРАБСКІХ РЭСПУБЛІК

У Каіры, Дамаску і Трыпалі аб'яўлена, што пераважная большасць егіпцян, сірыйцаў і лівійцаў, якія прынялі ўдзел у рэферэндуме, што праходзіў 1 верасня г.г., адобрыла канстытуцыю Федэрацыі арабскіх рэспублік. Аб'яднанне трох дзяржаў Егіпта, Сірыі і Лівіі, якое мае вялікія прыродныя багацці і звыш 40 мільёнаў насельніцтва, створыць новыя магчымасці для ўзмоцненай барацьбы супроць імперыялізму і сіянізму.

У Федэрацыі кожная рэспубліка захоўвае сваю незалежнасць і дзяржаўны апарат. (мг)

БССР

АБ ПРАБЛЕМАХ БЕЛАРУСКАЙ НАФТЫ

Намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР М. Ц. Яфрэмаў і міністр нафтаперапрацоўчай і нафтахімічнай прамысловасці СССР В. С. Фёдараў, якія два дні знаходзіліся ў БССР, азнаёміліся з ходам будаўніцтва Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода і Беларускага шыннага камбіната, а таксама цікавіліся арганізацыяй вытворчасці на Бабруйскім заводзе гумовых тэхнічных вырабаў, сустрэліся з рабочымі і інжынерна-тэхнічнымі работнікамі. Ім спадарожнічалі прадстаўнікі ўрада БССР і Палітбюро ЦК КПБ з П. М. Машэравым.

НОВЫ ТЭЛЕВІЗАР

3 верасня Мінскі радыёзавод распачаў серыйны выпуск тэлевізараў новага тыпу — «Гарызонт—204». Гэты апарат забяспечан кінескопам памерам 61 см па дыяганалі (24 цалі). Пластмасавыя, металізаваныя ручкі кіравання вынесены на пярэднюю вертыкальную панель, якая выканана ў дрэве і акаймавана бліскучай металічнай стужкай. «Гарызонт—204» разлічан на прыём перадач на 36 каналах. Гэты тэлевізар ужо можна купіць у магазінах, ён таксама прызначаецца на экспарт.

ЗВЫШ ПЛАНА

Добрых вынікаў у сацыялістычным спаборніцтве дасягае калектыў рабочых і служачых Гродзенскага хімічнага камбіната імя С. О. Прытыцкага. Ён выпусціў ужо звышпланавую прадукцыю, якую ацэньваюць на сотні тысяч рублёў. Таксама Бабруйскі хімічны камбінат выпусціў сёлета на звыш 300 тысяч рублёў больш таварнай прадукцыі, як прадбачваў план.

ФАБРЫКА ПРЫГАЖОСЦІ

У Магілёве ёсць фабрыка імя Н. Крупскай. Яна выпускае больш за 30 відаў розных мастацкіх вырабаў. Гэта жаночыя сукенкі і блузкі, аздобленыя беларускім арнаментам, дзіцячыя касцюмы з ільну з лаўсанам і іншыя, сувеніры з дрэва і саломы, жаночыя сумачкі. Таму магілёўскае прадпрыемства называюць «фабрыкай прыгажосці».

З НАГОДЫ ЮБІЛЕЯ

Мы ўжо паведамлялі чытачам «Нівы», што Антону Васілеўскаму, які ў друку выступаў пад псеўданімам Антось з Лепля, споўнілася 80 год жыцця. З гэтай жа нагоды беларускі тыднёвік «Літаратура і мастацтва» ад 27 жніўня г.г. змясціў апавяданне «Дрэў» Антося з Лепля і ў інфармацыі, прысвечанай сардэчнай цеплынёю, расказаў сваім чытачам пра жыццёвы і творчы шлях нашага юбіляра, які цяпер жыве на Шлёнску і не спыняе сваёй творчай актыўнасці.

25-ГОДДЗЕ ТЭАТРА

Слонімскаму народнаму тэатру споўнілася 25 год. За гэты час свайго творчага жыцця тэатр паставіў больш як 50 спектакляў па п'есах Я. Купалы, А. Макаёнка, А. Астроўскага, М. Горкага і іншых не менш славутых драматургаў. За спектаклі «Паўлінка» Янкі Купалы і «ЧП на хутары Дубкі» на абласных аглядах тэатр заваяваў першае месца. (вр)

ПОЛЬШЧА

XI ПЛЕНУМ ЦК ПАРП

4 верасня г.г. адбылося XI пленарнае пасяджэнне Цэнтральнага Камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі. Цэнтральны Камітэт абмяркоўваў праект дырэктыў, якія апрацавала з'ездаўская камісія. Нараду адкрыў I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк. Затым адбылася дыскусія, у якой прыняло ўдзел 19 чалавек. У заканчэнні першага пункту пасяджэння пленум прыняў пастанову наступнага зместу: «Цэнтральны Камітэт ПАРП пастанаўляе прыняць апрацаваную з'ездаўскай камісіяй дырэктыву «За далейшае сацыялістычнае развіццё Польскай Народнай Рэспублікі і ставіць іх на агульнапартыйную і агульнанародную дыскусію перад VI з'ездам ПАРП».

У другім пункце парадку дня член Палітбюро, сакратар ЦК ПАРП Э. Бабюх абмеркаваў справы адносна склікання VI з'езда і выбараў дэлегатаў на З'езд. Цэнтральны Камітэт ПАРП пастанавіў склікаць VI з'езд Польскай аб'яднанай рабочай партыі 6 снежня 1971 года ў Варшаве з наступным парадкам пасяджэння:

1. Справаздача Цэнтральнага Камітэта і задачы партыі ў далейшым сацыялістычным развіцці Польскай Народнай Рэспублікі.
2. Справаздача Цэнтральнай рэвізійнай камісіі.
3. Прадпасылкі гаспадарчага і грамадскага развіцця краіны ў гадах 1971—1975.
4. Выбары Цэнтральнага Камітэта і Цэнтральнай рэвізійнай камісіі.

Цэнтральны Камітэт звярнуўся да членаў партыі і ўсяго грамадства з заклікам прымаць і рэалізаваць грамадскія чыны. Такім чынам, грамадскія чыны будуць падмацоўваць праграму партыі, прадстаўленую ў дырэктывах на VI з'езд ПАРП.

З ВЫСТУПЛЕННЯ ТАВАРЫША Э. ГЕРКА

Як вядома, пасяджэнне пленума Цэнтральнага Камітэта ПАРП адкрыў I сакратар ЦК тав. Э. Герэк. У сваім выступленні Э. Герэк таварыў аб матывах ранейшага склікання VI з'езда Польскай аб'яднанай рабочай партыі, аб тым, што на працягу некалькіх месяцаў удалося зрабіць для большай дынамічнасці народнай гаспадаркі і паляпшэння бытавых умоў людзей працы, а таксама для паляпшэння стылю і метадаў кіравання.

Неабходна намеціць доўгатэрміновую праграму задач у галіне грамадска-эканамічнага развіцця Польшчы, мадэрнізавання нашай сацыялістычнай дзяржавы і ўмацавання нашай партыі і яе сувязей з рабочым класам і ўсім грамадствам. Да таго, каб намеціць такую доўгатэрміновую праграму скліканы з'езд партыі. Рэдакцыйны калектыў многа папрацаваў над праектам дырэктыў. Прымаў ён пад увагу прапановы экспертаў — людзей найбольш кампетэнтных у розных галінах жыцця, а таксама прадстаўнікоў рабочых калектываў. У сваёй працы над праектам дырэктыў прымаў ён пад увагу не толькі тое, што ўнятая ў іх праграма павінна вызначаць напрамак палітыкі дзяржаўных улад, але павінна намеціць задачы і абавязкі кожнага члена партыі і кожнага грамадзяніна нашай краіны. (яц)

ВАЯВОДСТВА

ПЛЕНУМ ВК ПАРТЫІ

3 верасня адбылося пленарнае пасяджэнне Ваяводскага камітэта партыі, прысвечанае ацэнцы размоў з членамі партыі і зробленым на падставе гэтых размоў вывадам у далейшай дзейнасці партыі. Пленум падсумаваў, такім чынам, трохмесячную важную палітычную кампанію.

Вёў пленум I сакратар ВК партыі тав. А. Лашэвіч. Прысутнічаў на пленуме кіраўнік адміністрацыйнага аддзела ЦК тав. Веслаў Ацепка.

З дакладам аб дзейнасці партарганізацыі ў галіне ўмацоўвання ваяводскай партарганізацыі выступіў сакратар ВК тав. А. Младзяноўскі. Дакладчык сцвердзіў, што размовы з членамі партыі праводзіліся ў атмасферы шчырасці, крытыкі і самакрытыкі, што яны дапамаглі многім членам партыі ацаніць сваю грамадскую паставу, а таксама ролю пярвічнай партыйнай арганізацыі, якая да гэтага часу не заўсёды была палітычным кіраўніком у асяроддзі і на прадпрыемстве. Як вынікае з ацэнкі экзекутывы ВК, найшчырэй і найбольш шчырыя размовы адбыліся ў рабочых і сялянскіх асяроддзях. Рабочыя выяўлялі выпадкі марнатраўства, безгаспадарнасці, слабой адміністрацыі. Сяляне масава крытыкавалі становішча ў абслугоўванні сельскай гаспадаркі, гэта значыць, працу ўсіх установ, якія працуюць на патрэбы сельскай гаспадаркі.

Слабей і менш шчыра праходзілі размовы з членамі партыі ў адміністрацыйных установах, у спулдзельчасці і ў гандлі. З гэтага быў зроблены вывад, што тут праявілася нейкая няправільнасць, і вельмі пільным заданнем для партыі з'яўляецца ліквідацыя такога становішча ў гэтых асяроддзях.

Нягледзячы на шэраг недахопаў, партыйныя размовы былі ацэнены як вельмі патрэбныя, бо яны, па-першае, актывізавалі членаў партыі і цэлыя партыйныя калектывы, па-другое, заахвоцілі членаў партыі да актыўнай барацьбы з усімі праявамі зла — з памылкамі і перагібамі ў кіраванні, з безгаспадарнасцю, з марнатраўствам і іншым; па-трэцяе, члены партыі лепей, чым калі-небудзь перад гэтым, зразумелі значэнне ўдасканальвання партыйнай работы.

На пленуме адзначалася, што размовы з членамі партыі адыгралі надзвычайна вялікую ролю ў актывізацыі партарганізацыі і павелічэння іх ролі ў грамадстве. Таму і на пленуме ВК, і на многіх пленарных пасяджэннях павятовых камітэтаў падкрэслівалася неабходнасць працягваць партыйныя размовы і лічыць іх адным з найважнейшых метадаў партыйнай дзейнасці, асабліва ў час справаздачна-выбарных кампаній.

Высока ацаніў у сваім выступленні размову з членамі партыі ў нашым ваяводстве кіраўнік адміністрацыйнага аддзела ЦК тав. В. Ацепка. Ён падкрэсліў вялікі ўплыў размоў і на беспартыйных, якія слушна звязваюць умацаванне партыі з павелічэннем яе уплываў на ўпарадкаванне многіх галін нашага грамадскага, палітычнага і гаспадарчага жыцця. (яч)

NIEDZIELA — 12.IX.71

8.30 Program dnia. 8.35 Przypominamy, radzimy. 9.00 Dla młodych widzów: Klub Śmiałych. 10.00 Dla dzieci: „Złote wrota" — program rozrywk. TV czechosłowackiej z Koszyc. 10.50 W starym kinie — Andrzej Munk. 11.45 Z cyklu: „W cztery świata strony" — odc. I — „Mongolia" — reportaż St. Szwarc-Bronikowskiego. 12.20 Dziennik. 12.30 „Gdy orkiestra marsza gra" — Festiwal Orkiestr Wojskowych — Transmisja ze Świeradowa-Zdroju. 13.20 Przemiany. 13.55 PKF. 14.05 Dla dzieci: „Konik Garbusek" — film fab. radz. 15.15 „Ocalić od zapomnienia". 15.45 TV Spotkania Teatralne: Z. Nałkowska „Granica". 17.25 Reportaż telewizyjny z meczu Aeroklubów: Radom—Stalowa Wola. 18.25 Tele-Echo. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Koncert z okazji Święta „Trybuny Robotniczej". 21.05 „Lew pręży się do skoku" — film fabul. węgierski. 22.25 Magazyn sportowy.

PONIEDZIAŁEK 13.IX.

15.20 i 22.25 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Zwierzyniec. 17.25 „Echo stadionu". 18.00 „Tahtonka" — film dok. USA. 18.25 „Wspaniały marsz" — film pol. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 VIII TV Festiwal Teatrów Dramatycznych: W. Szekspir — Sławna historia o Troilusie i Kresydzie". 21.35 „Ogień i gwiazdy" — program rozrywkowy TV czechosł. 22.05 Dziennik.

WTOREK 14.IX.

8.50 „Ring wolny" — film fab. czechosł. 10.00 Dla szkół: (kl. IV) „Jak powstaje książka". 10.55 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — H. Ibsen — „Nora". 11.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — Sofokles „Król Edyp". 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Parowanie i kiszenie ziemniaków". 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Program publicystyczny. 17.10 „Oferty". 17.25 Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Ring wolny" — film fab. czechosł. 21.15. „Spotkanie pod Rogalińskimi Dębami" program folklorystyczny. 21.45 „Wolontariusze Warszawy" („Profile kultury"). 22.15 Dziennik.

ŚRODA 15.IX.

9.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Miary". 10.30 „Stracone złudzenia" — fillm franc. (odc. I). 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Historia — „Księstwo Warszawskie". 13.40 „Wybieramy zawód". 14.45 i 23.05 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 15.50 Program dnia. 15.55 Sprawozdanie z meczu piłki nożnej o Puchar Zdobywców Pucharów Zagłębie (Sosnowec — Atvidaberg FF (Szwecja). W przerwie ok. 16.45 Dziennik. po meczu ok. 17.50 „Nowy nie jest sam" (Polak pracuje"). 18.30 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Światowid", 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 19.55 Sprawozdanie z meczu piłki nożnej o Puchar Klubowych Mistrzów Europy: Olimpique (Marsylia) — Górnik (Zabrze). w przerwie ok. 20.45 PKF. Po meczu ok. 21.50 „Stracone złudzenia" — film franc. (odc. I). 22.45 Dziennik.

CZWARTEK 16.IX.

8.15 Matematyka w szkole: „Matematyka w klasach matematyczno-fizycznych" cz. I. 9.00 Dla szkół: (kl. I lic.) Język polski — „Poezja średniowieczna". 9.35 Powtórzenie sprawozdań z meczów piłki nożnej (II-gie połowy): 1. o Puchar Zdobywców Pucharów Zagłębie (Sosnowiec) — Atvidaberg FF (Szwecja), 2. o Puchar Klubowych Mistrzów Europy Olimpique (Marsylia) — Górnik (Zabrze). 11.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) Język polski — „Spór klasyków z romantykami". 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 17.45 Magazyn ITP. 18.00 „Stocznią Wisła" — rep. 18.30 TV Kurier Lubelski. 18.45 „Epizod 39" — film dok. pol. 19.05 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Pensjonat Boulanka" — film fab. NRD. 21.35 „Zwróć się do nas" — program rozr. 22.05 „Powiatowa racja stanu" — rep. 22.25 Dziennik.

PIĄTEK 17.IX.

8.00 TV Kurs Rolniczy: „Jesienne stosowanie nawozów mineralnych". 10.00 „Pensjonat Boulanka" — film fab. NRD. 11.55 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Wychowanie plastyczne — „Malarstwo". 12.45 Dla szkół: (kl. I—III lic.) Przysposobienie obronne — „System obrony terytorialnej kraju". 15.20 i 23.10 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Pan Półka i spółka". 17.30 „Nie tylko dla pań". 17.50 Magazyn Medyczny. 18.20 TV Kurier Mazowiecki. 18.35 „Coś ze Szpilek" — program satyryczny. 19.05 „Lektury współczesne". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Nowela filmowa. 20.30 „Kraj". 21.10 Teatr Telewizji na świecie: J. Romains — „Knock" wg sztuki „Dr Knock czyli cud medycyny" (widowisko TV Francuskiej). 22.50 Dziennik.

SOBOTA 18.IX.

9.00 Dla szkół: (kl. V) Geografia — „Krajobrazy ziemi". 9.30 „Trzy dni Wiktora Czernyszewa" — film fab. radz. 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Geografia — „Z biegiem Nilu". 15.55 Program dnia. 16.00 Program I proponuje. 16.20 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Co to jest?" — konkurs-zabawa. 17.40 „Spotkanie z przyrodą". 18.10 „Tele-Echo". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.10 „Z wizytą u Was". 21.20 Dziennik. Wiadomości sportowe. 21.40 Kino Interesujących Filmów: „Trzy dni Wiktora Czernyszewa" — film fab. radz. 23.20 „Śpiewa Charles Aznavour" — recital w Olimpii — program rozr. franc.

Прэзідыум ГП БГКТ, працаўнікі ГП БГКТ і рэдакцыі «Нівы» выказваюць глыбокае спачуванне члену Прэзідыума ГП БГКТ, вядомаму паэту, выкладчыку кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта доктару Аляксандру Баршчэўскаму з прычыны напаткаўшага яго вялікага гора — трагічнай смерці дачкі Таццяны.

АБ ПРАЦЫ ГУРТКОЎ БГКТ

(Працяг са стар. 1)

Па-пятае, набліжаецца справаздачна-выбарная кампанія ва ўсіх гуртках БГКТ. Гэта вельмі спрыяючы момант, каб гурткі выбралі ў свае праўленні найбольш адпаведных, актыўных і ахвярных людзей. Кампанія паслужыць актывізацыі працы ў гуртках. Пры гэтым трэба было б правесці ўлік і аналіз патрэб гурткоў. На аснове гэтага ўліку можна будзе выпрацаваць у Галоўным праўленні прыкладныя планы працы і акрэсліць рамкі дзейнасці гуртка БГКТ. Зразумела, кожны гурток іх дапасаваў бы да сваіх магчымасцей і патрэб. Гэта была б вялікая дапамога гурткам.

І апошняя, але найважнейшая справа. Што павінен рабіць гурток? Ён павінен рабіць усё тое, што робіць наша Таварыства, але ў памерах яго магчымасцей. Ён павінен будзіць свядомасць свайго асяроддзя ў адносінах да нашай беларускай прагрэсіўнай традыцыі і культуры, развіваць пашану да нашай роднай беларускай мовы, займацца культурнай дзейнасцю (драматычныя гурткі, народныя хоры, вечарыны і г.д.), павышэннем ведаў з розных галін жыцця, асабліва па сельскай гаспадарцы, актыўна ўключацца ў сучаснае жыццё свайго асяроддзя, супрацоўнічаць з іншымі палітычнымі, маладзёжнымі і грамадскімі арганізацыямі свайго сяла, мястэчка ці горада. А гэта таму, што гурток БГКТ — тое звяно і арганізацыя, якая па сваёй форме беларуская, але сацыялістычная ў змесце сваёй працы. М. Г.

Па народную песню

МІКАЛАЙ ГАЙДУК — старшыня аддзела БГКТ у Бельску.

— Адным з важных заданняў нашага Таварыства з'яўляецца праца па збіранню, апрацоўцы і прапагаванню этнаграфічных матэрыялаў, якія датычаць беларускай нацыянальнай меншасці, пражываючай у Польшчы. У гэтай справе ў папярэднія гады ўжо шмат зроблена і праца далей працягваецца. Зборы экспанатаў, якія ўжо знаходзяцца ў Беларускім этнаграфічным музеі ў Белавежы, — вялікі здабытак нашай арганізацыі. Здаецца мне, што варта прадумаць, як арганізаваць і абсталяваць адзін з пакояў у будынку Галоўнага праўлення БГКТ на пастаянную тэматычную выстаўку музейных экспанатаў. Словам, заснаваць у памяшканні Галоўнага праўлення своеасаблівы аддзел (філіял) Беларускага этнаграфічнага музея ў Белавежы. Гурткі БГКТ павінны палічыць сабе за гонар дапамагчы ў збіранні ў сваіх мясцовасцях экспанатаў у музей.

Другім, не менш важным заданнем БГКТ, з'яўляецца збіранне вуснай народнай творчасці беларусаў Беласточчыны. Калі са збіраннем экспанатаў матэрыяльнай культуры ў нас зроблена даволі многа, дык з вуснай народнай творчасцю мы ўсё яшчэ робім першыя няпэўныя і несістэматычныя крокі. Нашай арганізацыі выразна не хапае спецыяліста па фальклору, які б (як мгр У. Гацута ў Беларускім этнаграфічным музеі матэрыяльнай культуры) заняўся збіраннем, апрацоўкай і прапагаваннем вуснай народнай творчасці. Але, не чакаючы, калі такі спецыяліст у ГП БГКТ будзе, навуковы гурток пры ГП БГКТ павінен як мага хутчэй распрацаваць праграму дзейнасці ў гэтай галіне, Галоўнае праўленне — забяспечыць тэхнічнымі сродкамі для збірання. Зразумела, што тут мы не абыдземся без актыўнага ўдзелу гурткоў БГКТ у вёсках і мястэчках Беласточчыны. Неабходна, каб мастацкія калектывы, якія ўжо працуюць або арганізуюцца пры гуртках, смялей звярталіся да мясцовай вуснай народнай творчасці і ўводзілі яе ў свой рэпертуар (песні, прыпеўкі, жарты, гумарыстычныя сцэнкі і г.д.). З бегам часу гэтыя мясцовыя народныя хоры могуць стаць базай для стварэння пры ГП БГКТ вялікага зводнага фальклорнага калектыву, які змог бы дэманстраваць непаўторную прыгажосць беларускай народнай песні Беласточчыны.

Добры пачатак

— Усё пачалося з прыезду ў чэрвені бягучага года ў наша сяло Веранікі Леанюк — сакратара бельскага аддзела БГКТ. Сабралася нас тады мнагавата, і 24 асобы ўступілі ў Беларускае таварыства. Адразу ж выбралі праўленне гуртка, запланавалі, што будзем рабіць. І ўжо ў месяцы ліпені арганізавалі мы выезд у тэатр у Беласток. Паехалі ўсе члены гуртка, а з імі яшчэ 29 чалавек. Поўны аўтобус! І весела, і прыемна, і карысна — некаторыя былі ўпершыню ў сапраўдным тэатры. Так у нас і рушыла праца ў гуртку. Пярвічная партыйная арганізацыя разам з праўленнем нашага гуртка рашылі арганізаваць і адкрыць святліцу ў нашым сяле. Ужо дамовіліся з гаспадаром дома, які дагэтуль стаяў пусты. Цяпер збіраем сродкі на рамонт і абсталяванне. Спадзяемся, што дапаможа нам Прэзідыум ПРН у Бельску. Папрацуем таксама грамадскім чынам пры выкладцы бетоннымі пліткамі паверхні школьнага пляцу. Ну і зоймемся культурнай дзейнасцю. Тут хочацца нам правесці платную танцавальную вечарыну, бо і пагуляць моладзь хоча, і ўзбіраем трохі на нашу святліцу. А ўвосень зоймемся і драматычным гуртком. Гурток наш хоць і малады, але актыўны і амбітны. А душой яго з'яўляецца кіраўнік нашай пачатковай школы Аляксандр Барташук. Ён так умее нас і заахвоціць і пакіраваць. Вельмі ж усім нам добра з ім працуецца. (М. Г.)

ІРА ВАЎДЗЕЙЧУК — старшыня гуртка БГКТ у Войшках.

Аб сваім гуртку

ЯНКА ШЫМАНЮК — член праўлення гуртка БГКТ у Семяноўцы.

— Функцый розных у мяне — хоць адбаўляй. З'яўляюся я працаўніком ГРН на пасадзе рэферэнта, сакратаром партарганізацыі, камендантам ОРМО, грамадскім апекуном і г.д. З дзейнасцю БГКТ я непарыўна звязаны ад пачатку існавання ў нашай вёсцы гуртка БГКТ, гэта значыць, больш 10-ці гадоў. Члены БГКТ у нас цесна супрацоўнічаюць з ЗМВ. Арганізавалі мы ў сябе драмгурток. Зараз ставім п'есы, а таксама выступаем з мастацкай часткай, у якой маем шмат песень, вершаў і гумараў, ці то з нагоды святкавання знамянальнай дзяржаўнай ці гістарычнай гадавіны або на беларускіх фестынах. Маем святліцу, у якой арганізуем танцавальныя вечарыны, сходы, акадэміі, сустрэчы з цікавымі людзьмі. А працы грамадскім чынам мы выканалі многа. Працавалі мы і пры пабудове будынка ГРН, крамы і мясцовых дарог. Зараз пракладаем дарогу праз вёску: возім пясок, кладзем тратуары, рамантуем платы — кожны насупраць свайго дома і г.д. Кантакт з павятовым аддзелам БГКТ мы маем добры. Часта прыязджае да нас кінаперасоўка з савецкімі кінафільмамі, эстрадны калектыў «Лявоніха» з Беластока і г.д. (яц)

За канкрэтную работу

У гуртку БГКТ вельмі важную ролю адыгрывае яго праўленне. Таму, прыступаючы да выбараў, а яны неўзабаве пачнуцца ў гуртках, усе члены павінны вельмі сур'ёзна задумацца, каго выбраць старшынёй, сакратаром, касірам і членамі праўлення. Яны ж будуць і кіраваць гуртком і прадстаўляць яго ў сваім асяроддзі, а таксама перад палітычнымі і грамадскімі арганізацыямі сяла, грамады, павета. Значыць, гэта павінны быць людзі паважаныя, салідныя, разважныя, якія карыстаюцца ў сяле пашанай і аўтарытэтам. Але адначасова яны павінны мець значныя арганізатарскія здольнасці — уменне заахвоціць іншых членаў гуртка і далікатна пакіраваць імі. І праца гуртка не можа зводзіцца толькі да 2—3 сходаў. Гурток павінен ставіць перад сабой канкрэтную мэту сваёй дзейнасці: скласці сваю праграму дзеяння. А ў ёй трэба, каб было хоць некалькі значных мерапрыемстваў. Напрыклад: праца грамадскім чынам на карысць свайго сяла ці грамады, адзначэнне вялікіх дзяржаўных ці міжнародных гадавін, мясцовыя ўрачыстасці, фестын, конкурс і г.д. Кожнае з такіх мерапрыемстваў павінна быць загадзя запланавана, адпаведна падрыхтавана і забяспечана выканаўцамі і адказнымі. Вялікую ролю ў працы гуртка адыгрываюць рознага роду вечарыны. Асабліва танцавальныя вечарыны дазваляюць сабраць усю моладзь сяла. Такія вечарыны неабходна выкарыстаць на паказ дасягненняў нашага таварыства. У праграме вечарыны добра было б, каб былі і песні, і конкурсы, і гумар. Думаю, што варта ў нашых гуртках прапагандаваць спорт і турызм. Пры ўмелай працы гуртка можна сабраць сродкі, якія часткова дапамогуць арганізаваць экскурсію, лагер, рэйд (пешы, веласіпедны, на матацыклах) і г.д. Найлепш прыхіляе і моладзь і старэйшых да працы ў гуртку дзейнасць у мастацкім калектыве. Можа гэта быць драматычны гурток калектыву мясцовай народнай песні, спеваў і музыкі, літаратурна-музычная эстрада і г.д. Пры арганізацыі мастацкага калектыву заўсёды дапаможа мясцовая школа, яе кіраўнік ці настаўнік беларускай мовы, неабходна толькі звяртацца да іх. Словам, асенне-зімовы сезон перад намі. Спадзяюся, што будзе ён цікавы.

СЯРГЕЙ ЛУКАШУК — кіраўнік культурна-асветнага аддзела ГП БГКТ.

Патрэбны нам дзеячы

Сяргей КРЭЙЗА, старшыня мілейчыцкага гуртка.

— Найбольш агульна беручы, трэба сказаць, што гурток БГКТ мае абавязак актыўна дакументаваць сваё існаванне ў вёсцы. Дам прыклад. У летнюю гарачыню асноўнай справай для вёскі была пастаянная пагроза пажараў. Павятовая камендатура супрацьпажарнай аховы ў Сямяцічах звярнулася да нас, каб мы таксама гэтае пытанне ўзялі пад увагу ў сваёй арганізацыйнай дзейнасці. І зусім слушна.

Я мяркую, што гурток БГКТ мае рабіць перш за ўсё тое, што не ў сілах зрабіць іншыя грамадскія і палітычныя арганізацыі, якія дзейнічаюць у нашых вёсках. Наша таварыства з'яўляецца беларускім культурна-грамадскім таварыствам, таму гурток, яго асноўнае арганізацыйнае звяно, павінен перад усім займацца прывіваннем сваім членам і асяроддзю, у якім дзейнічае, багатай беларускай культуры. Павінен распаўсюджваць чытальніцтва беларускіх кніг і газет, дэманстраваць беларускія і савецкія кінафільмы, наладжваць канцэрты «Лявоніхі» і другіх калектываў, арганізоўваць вясковую самадзейнасць — найлепш на мясцовым фальклорным матэрыяле, сустрэчы (па меры магчымасці даволі частыя) з беларускімі пісьменнікамі, пражываючымі ў Польшчы, а калі б удалося, дык і з савецкімі, скажам, у рамках прыгранічнага бездэвізнага абмену, сустрэчы з даследчыкамі беларускай тэматыкі, арганізацыя — пры фінансавай і праўнай падтрымцы з боку ГП БГКТ — калектыўных экскурсій у БССР, наладжваць свае вечарынкі, конкурсы, адгаданкі, фестыны, адзначаць знамянальныя гадавіны ў гісторыі развіцця беларускай культуры, з улікам яе сувязей з польскай культурай.

А цяпер іншае пытанне. У вёсках Літвінавічы і Вілінава, Сямяціцкага павета, існуюць актыўныя гурткі БГКТ. Зусім слушна хвалім іх за спраўную арганізацыю працы грамадскім чынам. Вядома ж, што ў Вілінаве вёска пабудавала сабе прасторны дом культуры, што ў Літвінавічах збіраюцца будаваць — таксама грамадскім чынам — ужо другую святліцу, на гэты раз мураваную, бо папярэдняя, драўляная, аказалася цеснай. Ніхто не зможа запярэчыць, што гурткі БГКТ у гэтых вёсках прымалі актыўны ўдзел у працы грамадскім чынам, бо сапраўды так было. Аднак ніхто таксама не запярэчыць, што дамы культуры будавалі там гурткі ЗМБ або вясковых гаспадынь ці нейкія іншыя, бо гэта таксама праўда. Проста адны і тыя ж людзі належаць да розных арганізацый, і таму кожная з іх у сваёй справаздачы прыпісвае сабе заслугі. Але гэта не бяда. Важнае, што робіцца карысная справа.

І далей. Нам неабходна выпрацоўваць свае метады і формы дзейнасці. Нам патрэбны не працаўнікі ад 8 да 15^{00}, а дзеячы, якія патрапілі б дапамагаць гурткам наладжваць мастацкую самадзейнасць, арганізоўваць вечарыны і г.д. Значыць, патрэбны нам добра падрыхтаваныя кадры. Для прыкладу возьмем нашу «Лявоніху». Рэдка дзе зможа яна цяпер выступіць з камплектам сваёй апаратуры. Значыць, трэба тады апрацаваць дзве праграмы для «Лявоніхі» — цяперашнюю і іншую, з якой змагла б яна выступаць у кожных, найбольш прымітыўных умовах. Тое ж самае з інструктарам. Колькі ж гурткоў БГКТ, хацелася б запытаць, атрымала ад іх канкрэтную дапамогу ў пастаноўцы п'есы ці іншай мастацкай праграмы? Усё неяк не змаглі мы выпрацаваць форм супрацоўніцтва з павятовымі дамамі культуры. Галоўнае праўленне павінна паслядоўна дабівацца ад адміністрацыйных улад, каб яны ў сваёй кадравай палітыцы, асабліва ў галіне культуры, бралі пад увагу патрэбы беларускіх асяроддзяў і такім чынам аказвалі нам сапраўдную, а не толькі фармальную дапамогу. (вр)

Асцярожней з АГНЁМ!

У той дзень, калі наведалі мы намесніка каменданта павятовай пажарнай аховы ў Саколцы Станіслава Шоду, панавала гарачыня больш 30 градусаў. Вярнуўся ён з чарговай прафілактычнай інспекцыі, якая спрыяе насцярожванню людской увагі і павелічэнню асцярожнасці з агнём. Гэтым разам наведаў Станіслаў Шода вёску Кусцінцы, якая шэсць гадоў таму назад цалкам згарэла. Дзе як дзе, але ўжо ў гэтай вёсцы, дзе людзі страшэнна пацярпелі з-за неасцярожнасці з агнём, павінен быць заўсёды добры супрацьпажарны стан. Але гэтак магло б толькі здавацца. Пры дапамозе дзяржавы людзі адбудаваліся і зноў не ў згодзе жывуць з супрацьпажарнымі правіламі. На панадворках многа саломы, галля. Шмат рознага ламачча каля ўсіх будынкаў. Не прыбіты бляхі ля дзверцаў пліт і коміны не ўсюды ў парадку. І трэба было на многіх налажыць грашовыя кары.

— Якога характару людская неасцярожнасць выклікае найбольш пажараў? — пытаюся ў паручніка пажарнай аховы.

— Усякая. Прывяду я некалькі прыкладаў. Міхал Войтка з Макаўлянаў, не дакасіўшы жыта, зрабіў перапынак. Выпраг каня са жняяркі, каб адпачыў, а сам, выкурыўшы папяросу, кінуў яе ў жыта. І ад недакурка загарэлася няскошанае жыта. Кінуўся ён гасіць агонь, але ўжо не даў рады. І ледзь выцягнуў жняярку з пажару. Сам моцна папарыўся.

А вось другі прыклад. 11 жніўня ў 13 гадзін Эмілія Кондрат з Новай Волі распаліла ў пліце, а сама пайшла ў склеп па бульбу. Тым часам выпаў агонь на галлё, што ляжала пры пліце, і яно пачало гарэць. Калі вярнулася ў хату гаспадыня, гарэлі ўжо сцены. Пачала яна гасіць. Папяклася, але не магла ўжо справіцца са стыхіяй. Згарэла хата, а ад яе загарэўся лес. Пайшло з дымам больш 35 га лесу.

Калі расшалеецца агонь, пагасіць яго адной асобе немагчыма і вельмі небяспечна. 13 ліпеня ў Багушах Юстына Мазалеўская гасіла пажар у сваёй хаце і дымам задыхнулася. Упала і жыўцом згарэла ў полымі. Дайсці да яе не было магчымасці.

— Падалі вы прыклады пажараў узнікшых з прычыны неасцярожнасці дарослых. Але дзеці, мусіць, больш робяць пажараў?

— У нашым павеце наадварот. На 35 пажараў (у перыяд ад 1 студзеня да 18 жніўня) узнік у выніку неасцярожнасці дарослых 21 пажар. Дзеці выклікалі пажары толькі ў трох выпадках. І гэта толькі таму, што ад дзяцей не хаваюць належна запалкі. І тут зноў хачу падаць адзін прыклад. У вёсцы Засцянкі (ГРН Старая Каменна) дзеці — 9-гадовая Чэся Квяткоўская і яе малодшы брат 6-гадовы Лешак — ўзялі з хаты запалкі і пайшлі гуляць з агнём у вятрак. Згарэў вятрак і дзве клуні.

Станіслаў Шода пасля расказваў аб прафілактычнай працы павятовай пажарнай аховы, якая вядзецца сярод насельніцтва і сярод школьнікаў. Гэта галоўным чынам супрацьпажарныя кантролі і гутаркі.

— Недацэньваюць у нас да гэтага часу небяспеку пажараў тарфянішчаў — працягваў мой размоўца. — Маю тут на думцы меліярацыйныя работы на сенажацях, дзе часта пакідаюць нязгашаны агонь і дзе зусім амаль не звяртаюць увагі на нязгашаныя недакуркі папяросаў. Тарфянішчы цяжка гасіць, таму што торф доўга тлее незаўважна, а пасля разгараецца і прыносіць вялікую шкоду.

— Колькі ёсць у павеце пажарных каманд і як яны працуюць?

— На Сакольшчыне ёсць 103 пажарныя каманды. Звыш 10-ці пажарных каманд маюць спецыяльныя машыны і добрае супрацьпажарнае абсталяванне. Рэшта карыстаецца пакуль што конным транспартам. У беларускім асяроддзі добрыя пажарнікі ў Паўднёвым Востраве на чале з Яўгенем Жамойдам і Міхасём Жамойдам, у Гаркавічах на чале з Сяргеем Галубовічам, у Крушынянах на чале з Кастусём Пательскім і г.д. Добрыя таксама пажарныя каманды у Талькоўшчыне, Санніках, Ласінянах і іншыя.

Многа добрага можна пачуць аб пажарнай камандзе ў Саколцы. Мае яна многа выездаў. І калі адразу яе паведамляюць, што нешта загарэлася, яна не дапусціць да поўнага знішчэння таго ці іншага будынка. І тут зноў прывяду прыклад. У студзені ад дрэннага коміна ў вёсцы Павэлкі загарэлася хата. Хуткае паведамленне нашай пажарнай каманды выратавала хату. Згарэла толькі саламяная страха. Дзякуючы ахвярнасці пажарнікаў агонь хутка быў знішчаны і вялікіх страт гаспадар не меў.

У заканчэнні гэтай публікацыі трэба падкрэсліць і той факт, што Станіслаў Шода з'яўляецца сімпатыкам БГКТ і, калі трэба, дапамагае сакольскаму аддзелу Беларускага таварыства. 4 ліпеня прымаў ён удзел у народным фестыне БГКТ у Талькоўшчыне. Сакольская пажарная ахова арганізавала там паказ гашэння пажару.

Размову правёў
Міхась Хмялеўскі
Фота ЦАФ — Савіцкі

Гайнаўскія сельгасгурткі

Зараз на Гайнаўшчыне дзейнічае 127 сельскагаспадарчых гурткоў, якія налічваюць 7643 членаў. Распараджаюцца яны маёмасцю на суму 67 930 тысяч злотых. Членамі сельгасгурткоў з'яўляецца 70 працэнтаў усіх сялян. У такіх грамадах, як Новае Беразова, Чыжы, Стары Корнін, Кляшчэлі і Арэшкава сельгасгурткі дзейнічаюць ва ўсіх вёсках. Некаторыя МБМ-ы (міжгуртковыя машынныя базы) і сельгасгурткі маюць новапабудаваныя гаражы і склады. Новыя гаражы мае МБМ у Арэшкаве. Да канца гэтага года новыя гаражы атрымаюць МБМ у Клейніках і сельскагаспадарчы гурток у Дубічах Царкоўных.

У першым паўгоддзі г.г. найбольш гадзін працы мелі трактарысты з Навасадаў, Збуча, Кляшчэляў, Мора, Курашава і Ляўкова. У сярэднім прапрацавалі яны па 500—600 гадзін. Зарабілі яны 11 мільёнаў злотых, але на рамонты трактараў і сельскагаспадарчых машын МБМ-ы і сельгасгурткі выдалі палавіну гэтай сумы. Гэтакая з'ява моцна непакоіць прэзасаў сельгасгурткоў і кіраўнікоў МБМ-аў.

Усе сельгасгурткі гаспадараць на 980 гектарах зямельных угоддзяў з ПФЗ. У сярэднім па 100—300 гектараў загаспадаравалі сельгасгурткі са Ставішчаў, Іванкаў, Дубічаў, Сакоў і Навасадаў. Сеялі яны збожжа, якое дало ўраджай па 20 і больш цэнтнераў з аднаго гектара. МБМ у Саках займаецца таксама гадоўляй авечак. Зараз гадуе іх каля 60 штук. (яц)

Клуб ЗНП

Ажыўленую дзейнасць вядзе настаўніцкі клуб у Гайнаўцы, якім кіруе Зіна Галэмбеўская. Дзейнічаюць у ім драматычныя і літаратурная секцыі, а таксама секцыя скульптараў і мастакоў. Члены драмгуртка падрыхтавалі спектакль пад загалоўкам «Малітва» на аснове ўрыўкаў паэзіі Тадэвуша Ружэвіча і п'есы Арабаля. З пастаноўкай гэтай выступілі яны на сцэне ў гайнаўскім доме настаўніка і на аглядзе драмгурткоў у Беластоку. Варта адзначыць, што драмгурток два разы здабыў першае месца на ваяводскіх аглядах аматарскіх тэатраў, а таксама атрымаў узнагароду міністра культуры і мастацтва на агульнапольскім аглядзе ў Лодзі.

Члены літаратурнай секцыі Галена Кабац, Юльюш Айжаноўскі, Уладзімір Муська, Кіра Івашчынская і Данеля Абрамчук сістэматычна арганізуюць літаратурныя вечары, праводзяць ацэнку сваёй творчасці. Секцыю скульптараў і мастакоў узначальваюць Віктар Кабац і Анатоль Корзун. Скульптуры Віктара Кабаца атрымалі найбольш узнагарод, удзельнічаў ён у ваяводскіх, агульнапольскіх выстаўках, а таксама ў выстаўцы ў Чэхаславакіі. Клуб арганізаваў многа сустрэч, выставак, лекцый, экскурсій, супольных выездаў у тэатр і г.д.

За сукупнасць сваёй дзейнасці клуб атрымаў у 1966 годзе ўзнагароду міністра культуры і мастацтва. (яц)

Грамада Крынкі і Шудзялава...

...знаходзяцца ў паўднёва-ўсходняй частцы Сакольскага павета. У грамадзе Крынкі налічваецца каля 2,5 тысяч гектараў зямельных угоддзяў. Сяляне найбольш сеюць тут жыта (610 гектараў), аўса (460 гектараў) і іншых збожжавых культур. Зараз сяляне з крынкаўскай грамады прымяняюць у сярэднім 105 кілаграмаў NPK у чыстым складзе на 1 гектар і збіраюць ураджай збожжавых культур у сярэднім па 20 цэнтнераў з гектара.

Найбольш мінеральных угнаенняў прымяняюць на сваіх угоддзях Юры і Леанід Анісімовічы, Аляксандр Клімук, Уладзімір Анісімовіч с. Ігната, Францішак Макар і Уладзімір Пратасевіч. Сяляне стараюцца механізаваць палявыя працы. Зараз 80 працэнтаў усіх сялян карыстаецца машынамі сельскагаспадарчых гурткоў. У жніво вельмі ахвотна бралі на свае палі камбайны тыпу «Вістула».

У крынкаўскай грамадзе адчуваецца недахоп сенажацяў. Таму сяляне займаюцца перш за ўсё свінагадоўляй і вырошчваннем агародніны. Найбольш свіней гадуюць Казімір Ігнатовіч (некалькі дзесяткаў штук) і Леанід Анісімовіч (да 20 штук).

З мерапрыемстваў у самых Крынках варта адзначыць разбудову адзінай тут гарбарні, у якой будзе працаваць дадаткова 60 асоб, а таксама закладку ходнікаў пры вуліцы Гарбарскай і Горнай, загаспадаранне скверыка ў цэнтры мястэчка, пасадку дрэўцаў паабапал дарог і аднаўленне клуба-кавярні.

У грамадзе Шудзялава, хоць яна таксама не мае найлепшых зямельных угоддзяў (V—VI клас), сяляне аднак атрымліваюць тут ураджай збожжавых культур у сярэднім па 22 цэнтнеры з гектара. Перашкодай ў развіцці сельскай гаспадаркі на вышэйшым узроўні з'яўляецца перш за ўсё недастатковая колькасць сенажацяў і цераспалосіца. Дагэтуль на 15 вёсак грамады камасацыя зямельных угоддзяў праведзена толькі ў чатырох вёсках: у Піражках, Астраўку, Паўночным Востраве і Слоі. Перадавымі сялянамі шудзялоўскай грамады з'яўляюцца Эдвард Чаромха з калёніі Слойка, які кантрактуе больш 5 гектараў збожжавых культур і Здзіслаў Чаромха з Пачопкаў, які займаецца перш за ўсё гадоўляй свінаматак. Зараз гадуе іх 5 штук.

Янка Цялушэцкі

Беларуская ЛІТАРАТУРА — Аляксандр Баршчэўскі

Перыяд Вялікага княства Літоўскага

ДРУКАРЫ, АСВЕТНІКІ — ЧАСТКА V

Сымон Будны. Мы ўжо пазнаёміліся з найважнейшымі фактамі з жыцця Буднага. Ведаем таксама галоўныя кірункі яго поглядаў і ідэй. Застаецца яшчэ нам ахарактарызаваць выдавецкую дзейнасць Буднага. У гэтай галіне Будны з'яўляецца адным з найбольш актыўных друкароў і выдаўцаў у тагачаснай Беларусі. Выдавецкая спадчына Буднага не адносіцца толькі да адной беларускай мовы. Пісаў ён таксама па-польску і па-латыні. І таму не можам Буднага прысвойваць толькі беларускай культуры і літаратуры. Належыць ён таксама да польскай культуры. Сваёй польска-беларускай творчасцю Будны запачаткаваў асабліва моцную ў XIX ст. тэндэнцыю пісаць на некалькіх мовах. У пісьменнікаў XIX ст. былі гэта, як правіла, беларуская і польская мовы.

У 1562 годзе, дзякуючы матэрыяльнай падтрымцы Радзівіла, Мікалая Чорнага і Астапа Валовіча, Будны выдаў на беларускай мове «Катэхізіс». Кніга гэта была свайго роду маніфестам кальвіністаў. Выкладаў у ёй Будны найважнейшыя ідэі новага, рэфарматарскага вучэння. Сутнасцю кнігі былі рэлігійныя пытанні, гаворачы дакладней, новая інтэрпрэтацыя старых канонаў. Праваслаўная царква і каталіцкі касцёл, паводле Буднага, фальшавалі, неўласціва разумелі, спекулявалі на законе божым. З гэтай прычыны запанавала пільная патрэба ўласцівага тлумачэння Бібліі і запаветаў божых. Кальвінізм, па думцы Буднага, і быў той адзінай правільнай інтэрпрэтацыяй рэлігійных пытанняў.

Але не толькі рэлігійная праблематыка характэрна для «Катэхізіса». Будны ставіць у сваім творы рад іншых пытанняў. Датычаць яны і маралі, і права, і багацця, і навукі. Следам за Скарынай Будны жадае, каб людзі «самі учылі і дзетак сваіх навучалі». Асвета затым — адна з галоўных праблем, якая будзе выступаць амаль ва ўсіх кнігах Буднага. Некалькі месяцаў пасля выдання «Катэхізіса» выпусціў Будны ў Несвіжы другую кнігу на беларускай мове — «Аб апраўданні грэшнага чалавека перад богам». Кніга гэта была выдадзена супольна з ідэйнымі прыхільнікамі Буднага — Крышкоўскім і Кавячынскім. Ні адзін экземпляр «Апраўдання» не дайшоў да нашых дзён, аднак некаторыя з даследчыкаў з пачатку XIX ст. сутыкаліся з гэтай кніжкай. У «Апраўданні», як і ў папярэдняй сваёй кнізе, заняўся Будны рэлігійнымі праблемамі. У сувязі з тым, што ў кнізе прадставіў ён новае тлумачэнне рэлігійных канонаў, выступілі супраць яго і прадстаўнікі праваслаўнай царквы і прадстаўнікі каталіцкага касцёла.

Апрача названых дзвюх кніг на беларускай мове, праўдападобна, выдаў Будны на гэтай жа мове кнігі «Аб хрышчэнні і вячэры сына божага», «Евангеліе» і сатырычную кнігу «Катэхізіс». Кнігі гэты аднак не толькі не захаваліся, але і ў навуковай літаратуры не знаходзім аўтарытэтных інфармацый аб іх. Таму вестку аб іх існаванні можам прымаць умоўна і гіпатэтычна.

Якія мэты ставіў перад сабой Будны, выдаючы кнігі на беларускай мове? Перад усім, стараўся разбіць манаполію царквы і касцёла ў галіне выдавецтваў. Апрача гэтага, стараўся давесці новыя рэфарматарскія ідэі да шырокіх колаў беларускіх чытачоў. Урэшце, імкнуўся пашырыць асвету і адукацыю ў народных масах.

У сувязі з тым, што многія «ерэтычныя» кнігі ў той час былі праследаваны царквой і касцёлам, Будны, стараючыся зберагчы свае кнігі ад праследаванняў, прысвячаў іх высокапастаўленым князям. І так «Катэхізіс» прысвечаны князям Радзівілам. Славячы род Радзівілаў, аўтар выражаў ім шырокую падзяку за іх прыхільнасць да беларускай мовы, за іх зразуменне для ідэй асветы народных мас, за іх падтрымку для выдавецкай справы.

У 1572 г. Будны пераклаў на польскую мову і выдаў Біблію. У польскі тэкст Бібліі ўвёў ён пэўную колькасць беларускіх слоў. У прадмове да гэтай кнігі, беручы пад увагу нярэдкія ў той перыяд нападкі на беларускую мову з боку езуіцкага лагера, напісаў, што імкненне падпарадкаваць адну мову другой з'яўляецца нічым не апраўданым глупствам. Няма сумненняў, што Будны быў рашучым праціўнікам асімілятарскай палітыкі, якая праводзілася на Беларусі шляхецкай Рэчыпаспалітай.

Будны быў пісьменнікам вялікай актыўнасці. Апрача названых ужо кніг выдаў ён на польскай мове наступныя кнігі: «Новы запавет» — 1574, «Аб асноўных артыкулах веры хрысціянскай» — 1576, «Аб фурыях або шаленствах французскіх», г.зн. аб страшным і няслушным забойстве адмірала Кастыльёнскага і іншых мужоў — 1572, «Аб свецкай уладзе» — 1583.

Выдаў Будны таксама некалькі кніг на лацінскай мове. Найцікавейшыя з іх: «Кароткі доказ на тое, што Хрыстос не з'яўляецца такім жа богам як айцец» — 1574, кніга аб дзвюх прыродах Хрыста — 1575, просты і ўзброены святым пісьмом адказ Буднага — 1578.

З усяго сказанага відаць, што Будны быў чалавекам з выключнымі ведамі, з шырокай прывязанасцю да ідэй асветы народа, з вялікімі друкарскімі здольнасцямі.

АБ ПРАЦЫ ГУРТКОЎ БГКТ

І ў школе і ў святліцы

ОЛЯ ІГНАЦЮК — сакратар гуртка БГКТ у Агародніках.

— Культурна-асветны сезон 1971/72 года наш гурток БГКТ пачне ў па-новаму абсталяванай святліцы. Клопатаў і коштаў было мнагавата, але затое ў святліцы нашай будуць цяпер новыя чатыры столікі і 20 крэсел. Неўзабаве абсталяванне павялічыцца, бо і Галоўнае праўленне БГКТ у Беластоку абяцае нам трохі даць мэблі. Цяпер стараемся атрымаць этат светліцовай. І на воку маем адпаведную кандыдатку — Надзю Дзянісюк. Просім «Рух» і ПЗГС у Бельску, каб прынялі яе на гэтую пасаду. Дзяўчына яна старанная і ахвотная да працы. А працы ў надыходзячым сезоне перад намі шмат. Перад усім хочам у святліцы весці рэгулярныя заняткі курсу ведаў па сельскай гаспадарцы. Члены нашага гуртка БГКТ — амбітныя гаспадары і хацелі б мець яшчэ лепшыя вынікі і ў жывёлагадоўлі, і ва ўраджаях сельскагаспадарчых культур. І ў гэтай справе многага спадзяёмся ад такога курсу. Затым наша святліца стане месцам культурнай працы. Ужо цяпер, хоць і ў полі работы яшчэ шмат, нашы гуртакоўцы абмяркоўваюць справу, каб на 54-ую гадавіну Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі паставіць п'есу. Хочацца нам таксама заняцца мясцовымі народнымі песнямі. А яны ў нас, у Агародніках, надта ж прыгожыя і мілагучныя. Я ўжо сама паклапачуся, каб прыхіліць да гэтай справы нашых найлепшых спявачак і арганізаваць хоць бы маленькі мясцовы фальклорны хор. Я — настаўніца. Працую ў школах Бельшчыны шмат год. І не ўяўляю сабе, каб можна было мець задавальняючыя вынікі ў выхаванні і навучанні дзяцей без працы з дарослай сельскай моладдзю і са старэйшым пакаленнем сялян. Настаўнік — гэта прыгожая прафесія, але і забавязваючая. Калі настаўнік не ўздзейнічае на ўсё сельскае асяроддзе, тады і не будзе мець вынікаў у выхаванні і навучанні дзяцей. У школе, якой я з'яўляюся кіраўніком, вучыцца 18 дзяцей. З імі я працую ўдзень, вечары ж часта прысвячаю пазашкольнай моладзі і дарослым, а іх бывае ў святліцы значна болей, чым дзяцей у школе. Нават наша святліца знаходзіцца ў будынку школы. І, праўду сказаўшы, у працы ў школе, і ў дзейнасці ў мясцовым асяроддзі адчуваю сябе вельмі добра.

М. Г.

І праца і адпачынак

— У нашым гуртку каля 30 членаў. У асноўным гэта моладзь, бо ў нашу арганізацыю найбольш ахвотна ідуць маладыя людзі. З аднаго боку гэта вельмі добра — гурток наш вясёлы, усім хочацца дзейнічаць; але з другога боку — увесь час трэба шукаць новых форм працы. Так было і ў мінулым годзе. Сходы ў нас адбываліся, абмяркоўвалі мы на іх, што маем рабіць.

ЗІНА КУДЭРСКАЯ — сакратар гуртка БГКТ у Галадах, Бельскага павета.

Выбралі дзве п'есы, падзялілі ролі, сталі праводзіць рэпетыцыі. І тут бяда. Рэпетыцыі, вядома, справа працяглая і працаёмкая. А нашы артысты хочуць павесяліцца. Дзе якое смешнае месца ў п'есе — хлопцы ў рогат ды ў жарты. І з пастаноўкай нам не выйшла — п'ес мы не падрыхтавалі. Гэта для нас добрая навучка! Самі пераканаліся, што калі хочам нешта зрабіць, мусім быць здысцыплінаванымі і настойлівымі, ды трэба ўмець спалучыць працу з адпачынкам.

У наступаючым культурна-асветным сезоне першы сход гуртка мы плануем на верасень. Прымем на ім новых членаў, бо ёсць у нашым сяле каля 10 ахвотных, абмяркуем план працы, выберам адказных за выкананне паасобных заданняў, а пасля сходу — арганізуем маленькую танцавальную вечарынку пры адаптары. Будзе і карысна, і весела. А на наступным сходзе зноў-такі прыступім да п'есы і прыложым намаганняў, каб паехаць у тэатр, найлепш у Беласток. Як закончыцца рамонт рамізы, што ў нашым сяле з'яўляецца і глядзельнай і танцавальнай «залай», зоймемся падрыхтоўкай самой пастаноўкі п'есы. А пры гэтым трэба будзе папрацаваць, бо і дэкарацыі, і касцюмы... Потым запросім на аўтарскую сустрэчу аднаго з нашых паэтаў-«белавежцаў» і вельмі хочам паслухаць канцэрт нашай беластоцкай «Лявоніхі». Пры гэтым не забудзем і пра членскія складчыны, і пра даклады.

У нашай бібліятэцы — а яна з'яўляецца філіялам гарадской бібліятэкі ў Бельску — усяго каля 700 кніг на беларускай мове. Малавата. Патрэбы ёсць значна большыя, бо чытаюць іх ахвотна. Бярэ пераважна моладзь, што вучыцца ў беларускім ліцэі ў Бельску, дзеці з мясцовай школы і моладзь, якая не вучыцца і жыве ў сяле. Яна і з'яўляецца членамі нашага гуртка БГКТ. Напэўна, беларуская кніга ўздзейнічае на тое, што маладыя людзі хіляцца да роднага слова, ахвотна прымаюць удзел у працы гуртка, цікавяцца мінулым, бо найбольшай папулярнасцю карыстаюцца «Мінскі напрамак» і «Подых навальніцы» І. Мележа, гістарычныя аповесці Г. Сянкевіча. Каб наблізіць чытачоў да беларускіх пісьменнікаў, я спрабавала ў мінулым годзе правесці чытальніцкую вечарыну, прысвечаную творчасці Я. Коласа. Расказала сабраным чытачам аб жыцці і дзейнасці пісьменніка, а потым мы супольна чыталі ўрыўкі з яго твораў. У гэтым годзе планую правесці такую ж вечарыну, прысвечаную творчасці Міхася Лынькова. І думаю, што такія вечарыны выйдуць на карысць і чытачам, і працы ў нашым гуртку БГКТ. (М. Г.)

Супольна з ЗМВ

— Наш гурток БГКТ актыўны. Члены БГКТ наладзілі цеснае супрацоўніцтва з мясцовым гуртком ЗМВ, якому старшынствуе зараз Аляксандр Антончык. Члены БГКТ з'яўляюцца адначасова членамі ЗМВ. У мінулым годзе ставілі мы дзве п'есы: «Вываражыла» і «Як я быў доктарам», якія ўзялі мы са «Зборніка сцэнічных твораў». Моладзь са Страшава з'яўляецца сапраўдным гаспадаром мясцовай святліцы. Арганізуем мы ў сябе сустрэчы з беларускімі паэтамі, згуртаванымі пры тыднёвіку «Ніва», з лекарам, аграномам, афіцэрамі Польскага Войска, а таксама танцавальныя вечарыны, маладзёжныя сходы і г.д. У святліцы маем тэлевізар, радыёпрыёмнік, адаптар, прэсу і настольныя гульні. Ёсць чым заняцца. З нагоды святкавання знамянальных гадавін мы арганізуем свайму асяроддзю акадэміі, конкурсы, мастацкія выступленні. Моладзь са Страшава бярэ актыўны ўдзел у акцыях «Вясна чынаў», «Лета чынаў», «Кожны колас на вагу золата», «Ні адзін колас не можа згарэць» і іншыя. Вясною грамадскім чынам садзілі мы лес, пракладалі дарогі, парадкавалі прышкольную пляцоўку. У жніўны перыяд мы дапамагалі адзінокім і пажылым аднавяскоўцам пры ўборцы збожжа. Гасілі мы таксама пажар, які ўспыхнуў у суседнім лесе. Зараз у нас пачнецца рамонт святліцы, і мы дапаможам рамонтнай брыгадзе, каб як найхутчэй аднавіць святліцу.

ЗІНА ЛЕБЯДЗІНСКАЯ — старшыня гуртка БГКТ у Страшаве.

Чаго мы хацелі б ад павятовага аддзела БГКТ у Беластоку? Перш за ўсё кінаперасоўку з савецкімі і беларускімі кінафільмамі, а таксама больш інфармацыйных матэрыялаў і ў тым ліку і фотаздымкаў з БССР, якія мы выкарыстоўваем для сценгазетак і фотавыставак. Неабходна, каб да нас час ад часу прыязджаў інструктар па справах мастацкай дзейнасці.

Зараз пачатак восені і наступаюць доўгія асеннія вечары. Моладзь наша абмяркоўвала, як найлепш арганізаваць адпачынак у святліцы, каб быў ён больш змястоўны. Можна цяпер ужо сказаць, што ў далейшым зоймемся мастацкай самадзейнасцю. (яц)

Сустрэча кіраўніцтва ВЗГС з прадстаўнікамі прэсы

Нядаўна кіраўніцтва ВЗГС правяло сустрэчу з прадстаўнікамі беластоцкай прэсы. Прэзас ВЗГС Ян Вярбіцкі паінфармаваў журналістаў аб прычынах недахопаў у вясковым гандлі і ў сувязі з тым аб пэўных прынятых рашэннях адносна паляпшэння становішча, а таксама аб магчымасцях вясковага гандлю.

У гэтым годзе значна павялічылася запатрабаванне на некаторыя спажывецкія тавары і таму выступілі іх недахопы ў продажы. Калі аднак параўнаем запатрабаванне на некаторыя харчавыя прадукты ў гэтым годзе з запатрабаваннем, якое выступала ў мінулым годзе, дык атрымаем вялікую розніцу на карысць гэтага года. Для прыкладу; прададзена ў гэтым годзе на 120 працэнтаў больш аранжады, і на 100 працэнтаў фруктовых напіткаў, на 14,5 працэнтаў хлеба, на 23 прац. цукру, на 23 прац. мясных вырабаў і г.д. Апрача таго, крамы ГС прадалі больш збожжавай кавы, чаю, малочных напіткаў, расліннага тлушчу і кансерваў. Варта адзначыць, што адразу пасля канікул забеспячэнне харчавымі прадуктамі на вёсцы паправілася, хаця ў далейшым адчуваецца недахоп маргарыны, мясных вырабаў, тлушчу, масла і кашы. (яц)

МБМ у Багданках

Міжгуртковая машынная база (МБМ) у Багданках, Беластоцкага павета, утварылася некалькі гадоў таму назад. Зараз у МБМ-е працуе 13 трактарыстаў. МБМ мае таксама каваля і механіка. Дыспануе ён 13 трактарамі з камплектамі прычапных машын, камбайнам «Вістула», сіласакамбайнам, самаходам «Люблін», шматлікімі сеўнікамі і г.д. МБМ абслугоўвае сялян з 11 навакольных вёсак. Зараз сяляне найбольш карыстаюцца МБМ-аўскімі машынамі ў такіх палявых работах, як аранне, капанне бульбы, касьба, уборка збожжа, а таксама пры абмалотах. Варта адзначыць, што МБМ не толькі абслугоўвае раён грамады Багданкі, ён таксама вядзе самастойную гаспадарку на 100 гектарах з дзяржаўнага фонду зямлі. У гэтым годзе сеяў ён жыта, авёс, пшаніцу, ячмень і лубін. Дагэтуль пасля абмалотаў атрымалася 84 тоны збожжа, а будзе яго больш 100 тон. Так запэўніваў мяне мой субяседнік, кіраўнік МБМ Анатоль Андрэйчук. Мой субяседнік назваў таксама сваіх найлепшых трактарыстаў, якія ў МБМ-е працуюць па 4 і больш гадоў: Мікалай Дзямянчук, Юзэф Валесюк і Станіслаў Кузюк.

На заканчэнне хачу сказаць пару слоў аб кіраўніку МБМ А. Андрэйчуку і аб бухгалтары Данусі Здануčык. Кіраўнік Анатоль Андрэйчук кіруе базай больш 3 гадоў, і за гэты час дабілася значных поспехаў. Перш за ўсё варта адзначыць, што МБМ працуе рэнтоўна, нават штогод мае надвышкі ў сваім бюджэце. Бухгалтар Дануся вядзе касу базы ўжо тры гады. Аб супрацоўніцтве з кіраўніком гаварыла мне ў самых пахвальных словах. Дарэчы, прадстаўнікі грамадскіх улад у Багданках выказваліся аб ім таксама пахвальна. Гэта малады, энергічны і з ініцыятывай чалавек. Ён скупы на абяцанкі, але калі што паабяцае, дык слова заўсёды стрымае. Працы ў МБМ-е хоць адбаўляй, але кіраўніцтва базы заўсёды паспяхова спраўляецца з ёю.

Ад сябе дадам, што прыемна мне было пачуць такія словы ў адрас МБМ-аўскіх улад у Багданках. Дагэтуль часцей даводзілася чуць словы крытыкі ў адрас МБМ-аў.

Я. Цялушэцкі

ВАРТА КУПІЦЬ І ПРАЧЫТАЦЬ

У кнігарні № 9 на вуліцы 1-га Мая 34 у Гайнаўцы ёсць у продажы наступныя кнігі на беларускай мове:

Пестрак Піліп, *Апавяданні,* Мінск, 1970 год, стар. 207, цана 3 зл. 40 гр.

Піліп Пестрак — вядомы сучасны беларускі празаік. У ліпені бягучага года ўзнагароджаны Урадам БССР Ордэнам Кастрычніцкай Рэвалюцыі за літаратурную творчасць і грамадскую дзейнасць. У зборнік увайшлі лепшыя апавяданні пісьменніка, у якіх знайшлі адлюстраванне падзеі Вялікай Айчыннай вайны (1941—1945 г.г.), мірныя пасляваенныя будні савецкіх людзей, будаўніцтва новага жыцця ў заходніх абласцях Савецкай Беларусі.

Зборнік рэкамендуем набыць і дарослым чытачам і школьнікам старэйшых класаў.

Сачанка Барыс, *Аксана,* Мінск, 1971, стар. 116, цана 1 зл. 50 гр.

Б. Сачанка — малады здольны сучасны беларускі пісьменнік. У кнігу ўвайшла аповесць «Аксана» і некалькі апавяданняў. У аповесці ідзе гаворка аб дружбе, вернасці, каханні. Яе галоўныя героі — украінская дзяўчына, француз і беларус.

Кнігу асабліва рэкамендуем дарослай моладзі.

Васілевіч Алена, *Новы свет,* Мінск, 1970, стар. 136, цана 3 зл. 30 гр.

А. Васілевіч — таленавітая сучасная беларуская пісьменніца. Гэтая яе кніга з'яўляецца працягам ранейшых аповесцей «Расці, Ганька» (1966 г.) і «Доля знойдзе цябе» (1968 г.). Аповесць расказвае пра дзяцінства вясковай дзяўчынкі на фоне падзей сярэдзіны 30-тых гадоў на беларускіх землях.

Кнігу рэкамендуем набыць тым, хто чытаў першыя дзве аповесці пісьменніцы. Але і як самастойная аповесць «Новы свет» прадстаўляе значную вартасць.

ЖАНЧЫНА Ў ГАБОНЕ

Габон (*Габонская Рэспубліка*) — адна з афрыканскіх незалежных краін. Яшчэ нядаўна Габон быў французскай заморскай тэрыторыяй. Зараз пражывае тут 0,5 мільёна жыхароў, а яго плошча 265 тыс. кв. км. Габон пераразае экватар, а суседзямі з'яўляюцца Камерун, Конга і Сярэднеафрыканская Рэспубліка.

З Афрыкі часта даведваемся аб пэўных з'явах, якія здаюцца нам дзіўнымі. Гэта таму, што мы прывыклі глядзець на ўсё вачыма еўрапейцаў і падпарадкоўваць усё нашым узорам. Хаця б узяць ролю сям'і. Цяжка нам уявіць сабе, каб дзядзька (брат бацькі або маці) быў бацькам дзіцяці сваёй пляменніцы. А так ёсць у Габоне. Усё гэта звязана з традыцыяй, паводле якой добрае ўсё тое, што служыць сям'і, племені.

На незамужніх маці глядзяць тут не толькі не крыва, але наадварот цэняць іх, бо яны «выпрабаваны» ў плоднасці. Габонцы не разумеюць, напрыклад, таго, што манашкі і каталіцкія ксяндзы не жэняцца. Тут усё падпарадкавана жыццёвым справам, і таму найважнейшае тут, колькі жанчына мае дзяцей, а не ці яна замужняя, ці не. Дзіця тут разумеецца, як знак новага жыцця.

Габонская жанчына — гэта капітал. Гэта яна, выходзячы замуж, уносіць пасаг у дом свайго бацькі, будучы гэтым самым не толькі адной з крыніц яго даходаў, але неаднойчы адзіным спосабам гарантыі пасагу свайму брату, калі той захоча жаніцца. Гэты пасаг паслужыць іншай дзяўчыне, каб такім спосабам гарантаваць новыя шлюбы. Іначш гаворачы, такая сітуацыя часта можа быць прычынай таго, што дочкі могуць лёгка ўзбагаціць бацьку, калі той захавае пэўную эканамічную раўнавагу паміж даходамі з дочак і выдаткаваннем на жонак (гэта датычыць мнагажэнца). Аднак і ў гэтым выпадку бяда невялікая, бо жанчыны заўсёды працуюць, раздзяляючы між сабой абавязкі працы на плантацыях, выхоўвання дзяцей, гандлю і, зразумела, дому.

З грамадска-эканамічнага пункту гледжання жанчына падвышае прэстыж мужчыны, даючы яму дзяцей і памнажаючы яго даход працай сваіх рук. Апрача таго, у выпадку большай

колькасці жонак, мужчына лічыцца чалавекам уплывовым і моцным. У апошні час супраць мнагажэнства бунтуюцца маладыя, таму што вымушаны яны часта шукаць жонак па-за сваім асяроддзем, бо багаты палігаміст мае магчымасць іх сабе запэўніць нават перад іх нараджэннем або ад дзяцінства. Паводле тутэйшай традыцыі заручыны пачынаюцца тут ад першай раты пасагу.

Асабовасць габонскай жанчыны фарміруюць розныя табу. Найважнейшым табу з'яўляецца харчаванне. Ужо ад дзяцінства нельга ёй есці яек, бо з'яўляюцца яны сімвалам і зародкам жыцця. Не можна таксама есці мяса газелі, малпы ці іншай жывёлы жаночага роду, таму што тамтэйшая традыцыя гаворыць: тая, што дае жыццё (жанчына), не павінна нішчыць істот, якія, так як і яна, лічацца крыніцай жыцця.

Жанчына ў Габоне цэніцца на столькі, на колькі можа яна ўнесці ў жыццё і ўзбагаціць яго сваім асабістым жыццём. З той прычыны пра яе выхаванне вельмі дбаюць. Пачынаецца яно вельмі рана. Маладзёжныя арганізацыі ад першых гадоў прывучаюць яе да працы. Мае яна дапамагаць варыць, прымаць удзел у сціргы і быць на паслугах другіх, асабліва старэйшага брата. Паслухмянасць, пакорлівасць, скромнасць, працавітасць і маўчанне — вось дабрачыннасць будучай жонкі, маці і грамадзянкі. Жаночыя арганізацыі ўводзяць потым дзяўчыну ў новы свет. Адна з іх навучыць яе асабістай гігіене, іншая пазнаёміць з лячэбнымі раслінамі, навучыць танцаваць, а асабліва будзе старацца падрыхтаваць яе да ролі жонкі і маці.

Вось жменька вестак аб жанчыне ў габонскім грамадстве.

(А-К).

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

СА СЛІВАМІ

Сезон сліў, яблыкаў і ігруш у разгары. Спажываем іх сырымі, колькі можам. Недарагія. Варта тады выкарыстаць іх у падрыхтоўцы розных кампотаў і пірагоў, дададуць яны кожнаму цесту спецыфічны арамат, а пра цеста можна будзе з гонарам сказаць: «сезоннае». Добрая ж гаспадыня, вядома, заўсёды выкарыстае сезон.

ТОРЦІК СА СЛІВАМІ

На цеста бярэм 5 яечак, 25 дэкаў мукі, 25 дэкаў цукру, 22 дэкі маргарыну ці масла, чайную лыжачку парашку да пячэння, 1 кг сліў — «венгерак» і цукровую пудру, змешаную з ванілінам.

Маргарын расціраем у місцы, дадаючы па аднаму жаўтку, лыжцы цукру і лыжцы мукі. Калі ўсё добра разатрэм, дадаем да атрыманай масы парашок да пячэння і добра перамешваем. Бялкі трэба збіць у цвёрдую пену (з перавернутага ўверх дном посуду яны не павінны вылівацца), дадаем іх да атрыманай масы і лёгка перамешваем.

Слівы памыць, выняць з іх костачкі, парэзаць на чвэрткі. Цеста разлажыць не надта тоўстым пластом у вялікай тартоўніцы або на бляшцы, палажыць на ім парэзаныя слівы (можна пасыпаць яшчэ пасечанымі арэхамі) і паставіць у не надта гарачую духоўку. Калі пірог спячэцца, гэта значыць, будзе мець залаты колер, трэба яго адразу вымаць з печы і пасыпаць цукровай пудрай з ванілінам.

БУЛАЧКІ НА ДРАЖДЖАХ СА СЛІВАМІ

На цеста бярэм: 1/2 кг мукі, 3 яечкі, 3/4 шклянкі цукру, ванільны цукар, палову пачкі маргарыну ці масла, 5 дэкаў дрожджаў, малако, 1/2 кг сліў — «венгерак».

Дрожджы распусціць у шклянцы цёплага малака, дадаючы па чайнай лыжачцы цукру і мукі. Паставіць у цяпле, каб падраслі. Яечкі збіць з цукрам і ванілінам. Калі дрожджы падвояць свой аб'ём, дадаць іх да мукі разам са збітымі яечкамі, калі трэба, дадаць крыху цёплага малака, мясіць рукамі.

Праз 10 мінут дадаць растоплены тлушч і яшчэ хвіліну мясіць цеста. Паставіць цеста ў цёплым месцы, каб падрасло. Калі яно падвоіць свой аб'ём, раскатаць яго на стале, пасыпаным мукою. Цеста павінна мець таўшчыню 1 см. Выразаць з яго шклянкай кружочкі, класці іх на змазанай тлушчам бляшцы. Кружкі змазаць бялком, на кожным з іх класці надрэзаную ўздоўж сліву з вынятай костачкай (у сліву добра было б палажыць цукар, змешаны з пасечанымі арэхамі, але калі арэхаў няма, можа быць адзін цукар).

Калі кружкі крыху падрастуць, пячы іх у не надта гарачай духоўцы.

Прыемнага апетыту і добрага сямейнага настрою!

Гаспадыня

ФІЛАМАЦКІ ПАРЫЎ НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

ФЕЛІКС ЛЯХОВІЧ

Міхал Рукевіч прыехаў з Вільні ў другой палове 1820 г. і зараз жа пазнаёміўся з вучнем беластоцкай гімназіі, 16-гадовым Феліксам Ляховічам. Хутка, мяркуюць, што пры дапамозе Зыгмунта Навіцкага, нахіліў яго да ўтварэння Таварыства згодных братоў. Несумненны быў уплыў філаматаў на стварэнне гэтай арганізацыі, хаця ў час працэсу Ляховіч прадстаўляе арганізацыю як уласную ініцыятыву, самастойную і незалежную ад якіх-кольвек уплываў. У сваіх паказаннях імкнуўся Ляховіч як найменш высоўваць істотныя задачы арганізацыі, увыпукляў затое выключна філантрапічны і альтруістычны характар таварыства — «наколькі ж больш шчаслівым магло быць нашае жыццё, калі б кожны чалавек меў добры звычай, быў сумленным і пільным у выкананні сваіх абавязкаў»*. «Не адзін, размілаваны ў сваіх зборах, адмаўляе дробнай даніны беднаму, не адзін, бачачы прыяцеля свайго, родзіча падаючага адмаўляе яму ў неабходнай дапамозе».**

Асноўныя прынцыпы «Згодных братоў» былі аналагічныя «Прамяністым». Членам яго нельга было піць гарэлку, гуляць у азартныя гульні, весці распуснае жыццё, неабходна было дапамагаць сябрам у бядзе, клапаціцца аб іх поспехах у вучобе і г.д.

У фармальных адносінах таварыства гэта таксама напамінала Таварыства прамяністых. Так, напрыклад, перад прыняццем у таварыства будучага члена імкнуліся дакладна пазнаць, пасля прадстаўлялі яго кандыдатуру сходу, прымалі толькі тады, калі рашэнне сходу было аднагалоснае. Уступаючы складаў прысягу. Члены таварыства атрымлівалі псеўданімы (найчасцей былі гэта прозвішчы славутых палякаў, каб узбудзіць сярод членаў таварыства пачуццё патрыятызму, ды каб у выпадку выкрыцця іх карэспандэнцыі, нельга было пазнаць, хто ліст пісаў. У сваіх жа пісьмовых паказаннях Фелікс Ляховіч разумна даказваў, што прозвішчы яны змянялі сабе выключна з той мэтай, каб кожны мог уявіць сабе, што павінен стаць кімсьці іншым, чым быў, лепшым і высакародным.

Члены таварыства, якія дрэнна сябе вялі, або не выконвалі статут, атрымлівалі на сходах выгавар, або плацілі кару 15 кап. сер. Калі хацелі пазбыцца якога-небудзь члена, то ўлады таварыства сімулявалі роспуск таварыства. Калі ж член адыходзіў сам, то падпісваў дэкларацыю аб захаванні таямніцы.

Каб члены таварыства маглі лёгка пазнаць адзін аднаго, быў уведзены спецыяльны васьмікутны пярсцёнак, у сярэдзіне якога было напісана:

„Nic mnie ustraszyć nie zdoła,
Gdy bliźni o pomoc zawoła".

У 1823 годзе Таварыства згодных братоў было перайменавана ў «Заран». Назву сваю яны ўзялі таму, што «як свет зары, папярэджваючы прамені сонца, папярэджвае разам яго дабрачынны ўплыў на зямлю, так кожны, хто належаў да таварыства, павінен быць заняты дабрачыннасцю».*** Мэты яго былі тыя ж самыя, што раней.

Хочучы пашырыць новае таварыства, Фелікс Ляховіч пераязджае ў 1822 годзе з Беластока ў Свіслач і паступае ў тамашнюю гімназію. Ужо ў пачатку гэтага ж года ўдалося яму ўтварыць Таварыства заран, падобнае да беластоцкага.

На канікулы аднак вучні параз'язджаліся дахаты, і большасць, ужо не вярнуўшыся ў гімназію, аўтаматычна перастала належаць да таварыства. Таварыства ў Свіслачы ўжо не адрадзілася.

У сувязі з непаразуменнямі паміж членамі, пачало распадацца і Таварыства заран у Беластоку. Тым часам, аднак, адбыліся здарэнні, якія запэўнілі далейшы быт заранам, аб'ядноўваючы іх лёс з лёсам іншай тайнай беластоцкай арганізацыі — Таварыствам прыяцеляў вайсковых.

У 1824 г. Міхал Рукевіч, вярнуўшыся ў Завыкі з віленскай турмы, меў цвёрды намер і надалей утвараць тайныя таварыствы грамадска-палітычнага характару, зрэшты, у духу праграмы філаматаў. Мабыць, тады ўзнікла ў яго думка ўтварыць тайнае таварыства сярод афіцэраў Літоўскага корпусу. Відаць, Рукевіч меркаваў распачаць агітацыю ў арміі, аб чым (паводле няясных паліцэйскіх справаздач) мелі дыскутаваць увосень 1824 года на сваіх сходах філарэты. Адразу ж пачаў ён наладжваць сувязі з афіцэрамі, што яму як былому вайсковаму, не было цяжка. Бываў часта ў Беластоку. Інфармаваў іх аб апошніх віленскіх здарэннях і аб Таварыстве прамяністых. Ён выясняў мэты прамяністых: асвета, узаемадапамога, выкараненне дрэнных звычаяў і г.д. Пасля ўступных размоў з некаторымі афіцэрамі ён запрапанаваў стварыць сярод афіцэраў аналагічнае таварыства. Павінна яно было імкнуцца злагодзіць у арміі дысцыпліну, якая асабліва давалася ў знакі ніжэйшым афіцэрам, ліквідаваць пратэгаванне адных, а паніжэнне другіх і г.д.

Хутка быў апрацаваны статут Таварыства прыяцеляў вайсковых. Разам з тым было вырашана ўтварыць другую ступень таварыства, так званае Таварыства згоды — для цывільных служачых. Паколькі ў членах яго апынуліся некаторыя былыя свіслацкія зараны, якія ведалі беластоцкіх заран, было вырашана заадно аднавіць даўнейшае Таварыства заран і ўключыць яго як найніжэйшую, трэцюю ступень у

ТРЫБУНА чытачоў

ЗБОЖЖА ДЗЯРЖАВЕ

Добра памятаюць аб сваім грамадзянскім абавязку сяляне з грамад Клюковічы і Мілейчыцы. Адразу ж з першых абмалотаў там пачалася звозка збожжа для дзяржавы.

У ГРН Клюковічы план скупкі збожжа складае 339 тон. Да 11 жніўня сяляне здалі на склад ГС 17 тон зерня. Яшчэ лепш пачалі здаваць збожжа дзяржаве сяляне з мілейчыцкай грамады. На агульны план паставак 286,5 тон да 11 жніўня было пастаўлена 27,5 тон зерня, а таксама 2364 кг зерня з задоўжанасці з папярэдніх гадоў.

Першы здаў збожжа поўнасцю Вацлаў Тадарчук с. Адама з вёскі Валкі. Ён прадаў дзяржаве 378 кг збожжа. Свае абавязкі перад дзяржавай поўнасцю выканалі Пётр Міхноўскі з Мілейчыц, Уладзімір Цімашук з Паканева, Людміла Маркоўская і Васіль Хвясевіч з Мілейчыц.

Як толькі абмалоты збожжа закончацца, сяляне мілейчыцкай і клюковіцкай грамад напэўна добра выканаюць свае абавязкі, так, як ад іх спадзяваюцца грамадскія ўлады. (мг)

ПРЫКЛАДНЫ ПІСЬМАНОСЕЦ

Янка Шыманюк, с. Піліпа, з Семяноўкі (Гайнаўскі павет) ужо 15 гадоў працуе пісьманосцам на пошце ў роднай вёсцы. Абслугоўвае ён 8 вёсак, у тым ліку Семяноўку, Хаміное, Забароды, Пасекі, Баб'ю Гару, Тарнопаль і іншыя. Даручае ён штодзень больш 60 экземпляраў «Газеты Беластоцкай» і столькі ж сельскагаспадарчай і іншай прэсы. Мае ён 100 падпісчыкаў на наш беларускі тыднёвік «Ніву». З'яўляецца вялікім прапагандыстам «Нівы». Варта адзначыць, што Янка Шыманюк сумленна і прыкладна выконвае свае абавязкі. Ён заўсёды тэрмінова даручае ўсялякага роду пасылкі, тэлеграмы, пісьмы, павесткі, а таксама прэсу.

Янку Шыманюку павятовыя ўлады часта адзначаюць грашовымі ўзнагародамі. (яц)

новую канспірацыйную вайсковую арганізацыю.

Галоўны прынцып Таварыства прыяцеляў вайсковых, які заключаўся ў тым, што цывільныя не прымалі ўдзелу ў працы таварыства найвышэйшай ступені, сведчыў яскрава аб характары таварыства, маючага на мэце, падобна, як рускія саюзы, падрыхтоўку арміі да рэвалюцыйнага выбуху.

Якія былі адносіны Фелікса Ляховіча да Таварыства прыяцеляў вайсковых, невядома. Мяркуюць аднак, што не меў ён з імі нічога супольнага. Магчыма, быў супраць загавараў, якія былі мэтай вайсковых і рускіх. Няма ніякіх слядоў удзелу ў трохступеннай рэвалюцыйнай арганізацыі, ёсць нават некаторыя даныя аб яго непрыхільнасці да вайсковых акцый. Не засталося ніякага пісьмовага следу аб гэтым, найбольш тайныя рэчы перадаваліся вусна.

Пасля заканчэння шостага класа ў Свіслачы, у чэрвені 1824 г., жыў Ф. Ляховіч нейкі час у Кобрыне, дзе быў гувернёрам у доме палкоўніка Балбекава. Вядома, што ў кастрычніку 1825 г., «каб разглядзецца ў навуках універсітэцкіх», выехаў ён у Вільню. Разам з ім прыехала туды некалькі былых свіслацкіх і беластоцкіх вучняў, што былі заранамі. Было прынята ў таварыства нават некалькі новых членаў, аднак праца таварыства не была ажыўлена.

Ада Чэчуга,

* Henryk Mościcki „Pod znakiem Orła i Pogoni", ст. 139.
** Там жа.
*** Там жа, ст. 143

ЗЛЕЎНЯ МАЛАКА Ў СТРАШАВЕ

Злеўню малака ў вёсцы Страшава, Беластоцкага павета, пабудавалі самі жыхары грамадскім чынам пяць гадоў таму назад. У злеўні ад пяці гадоў нязменна працуе Ніна Дарашкевіч, якая карыстаецца вялікім даверам і аўтарытэтам сярод аднавяскоўцаў. У злеўню прывозяць малако 75 дастаўцаў з Бялевіч і са Страшава.

Штодзень Ніна Дарашкевіч адпраўляе ў міхалоўскую малачарню ў сярэднім 1600 літраў малака. Найбольш малака прывозяць Мікалай Карпюк, с. Арсенія. (80 і больш літраў), Юзэф Карпюк (50 літраў), Юльян Парэмбскі (40 літраў), Юры Ціванюк (45 літраў), Мікалай Дарашкевіч (40 літраў) і іншыя. Малако са Страшава мае ў сярэднім 3,6 працэнтаў тлушчу.

Варта адзначыць, што злеўня малака ў Страшаве абсталявана па-сучаснаму. Сяляне могуць у ёй адвіраваць смятану з малака і на ўласны ўжытак. (яц)

ПАТРЭБНА КАВЯРНЯ

Адна невялікая кавярня, якая знаходзіцца ў Гайнаўцы ў Доме настаўніка, карыстаецца вялікім поспехам. Шкада толькі, што невялікая колькасць наведвальнікаў можа тут знайсці сабе месца пры століку. А варта адзначыць, што гэтая невялічкая кавярня па-сучаснаму абсталявана. Адна са сцен выкладзена разнаколернымі каменьчыкамі ў арыгінальныя ўзоры і матывы. Прыемна тут і ўтульна, кавярня заўсёды добра забяспечана кавай і іншымі напіткамі, а таксама багатым асартыментам пірожных і пячэння. Ахвотныя правесці свой вольны час у кавярні ёсць многа. І таму, на нашую думку, Гайнаўцы патрэбна вялікая кавярня. Гарадскія ўлады павінны мець гэта на ўвазе. (яц)

Дарагое Сэрцайка!

Нядаўна, у адным з апошніх нумараў «Нівы», у «Сэрцайку» пісала дзяўчына аб авантурным захаванні хлопцаў і аб спробе іх «выхоўвання».

Я, Сэрцайка, пражываю таксама на вёсцы. Вёска наша ляжыць непадалёк шашы, якая вядзе ў ваяводскі цэнтр. У нас з давён-даўна ўжо электрычнае святло, ёсць школа, клуб-кавярня, у якой адбываюцца забавы, дэманструюцца фільмы, ёсць тэлевізар і многа газет. Кожны вечар у зімовыя вечары (а моладзь у кожную пару года) збіраецца тут многа старэйшых і моладзі, каб паглядзець тэлебачанне, прачытаць аб навінах на свеце, выпіць каву ці ліманад. У нашай вёсцы многа моладзі вучыцца, многа закончыла вышэйшыя ўстановы. А здараюцца ж выпадкі, аб якіх сорамна мне пісаць. Вось што здарылася.

Да мяне прыехала на забаву дзяўчына з горада. Стася хацела пабачыць вёску, пабываць на забаве. Ёй 18 год, яна яшчэ вучыцца. Пайшлі мы на забаву. Там Стася спадабалася майму сябру (недалёкаму суседу) Лёню. Ён запрасіў яе танцаваць. Калі скончылі танцаваць, Лёня запрапанаваў ёй шпацыр. Стася здзіўлена адмовіла і прыйшла да мяне. Лёня не даваў ёй спакою, хадзіў за ёю, было відаць, што вельмі раззлаваўся. Але Стася нічога яму прыкрага не зрабіла, толькі што хацела гуляць з усімі, а не з ім. Праз паўгадзіны падыйшоў да мяне мой другі сябар і сказаў у сакрэце (каб Стася не пачула), каб мы пайшлі дамоў, бо Лёня сказаў, што не даруе Стасі таго, што ён ёй не спадабаўся, і можа быць вялікая непрыемнасць.

Мне хоць сорамна, аднак трэба было сказаць аб гэтым Стасі, і мы, павесіўшы галовы, пайшлі дамоў. Адводзіла нас (для бяспекі) група дзяўчат і хлопцаў.

Так вось закончылася першая вясковая забава для Стасі. Нічога таму дзіўнага, што часта яшчэ можна пачуць дрэннае аб вясковых хлопцах.

Зіна з Бельскага пав.

Хоць Лёня ці Янка — гэта яшчэ не ўсе вясковыя хлопцы, аднак ўсё такі дзіўна, што такія выпадкі, аб якіх пішуць дзяўчаты, здараюцца ў той час, калі культура і асвета поўным ходам ўвайшлі ў нашыя вёскі.

Чакаем далейшых лістаў.

Сэрцайка

ПРАЦА ДАРОЖНІКАЎ

Рабочыя бельскага прадпрыемства мясцовых дарог (ПЗДЛ) займаюць адно з першых **месц па** працы грамадскім чынам на карысць свайго горада. У гэтым годзе рабочыя пабудавалі супрацьпажарны басейн, які служыць цяпер месцам для купання. Шмат папрацавалі рабочыя пры ўпарадкаванні пляцу вакол новай базы-склада, ля свайго прадпрыемства на вуліцы быў пракладзены тратуар даўжынёй 150 м. Грамадскім чынам рабочыя папрацавалі 2000 рабочагадзін.

Тэкст і фота П. Зінкевіч

ІДЗЕ МЕЛІЯРАЦЫЯ СЕНАЖАЦЯЎ

Зараз на тэрыторыі грамады Зубкі, Беластоцкага павета, ідзе меліярацыя лугоў і сенажацяў.

Меліярацыйныя працы выконвае Раённае прадпрыемства водна-меліярацыйных работ у Беластоку. Меліярацыяй ахоплена каля 100 гектараў пасбішчаў і сенажацяў у ваколіцах Зуброў, Свіслачанаў, Зубкаў і Вераб'ёў. Варта адзначыць, што цяпер да паасобных сенажацяў пракладваюцца таксама дарогі і будуюцца пераезды праз меліярацыйныя равы. (яц)

ДЗЕЦІ АТРЫМАЛІ ПЛЯЦОЎКУ

Гайнаўскія дзеці атрымалі прыгожы падарунак: новую пляцоўку для гульняў і пляц для навучання правілаў вулічнага руху. Гэты аб'ект амаль поўнасцю пабудаваны грамадскім чынам. Знаходзіцца ён за будынкам Павятовай рады нарадовай. Дзеці ахвотна наведваюць яго. (яц)

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ:

Пасля смерці бацькі ў 1952 г. я і два мае браты падзялілі гаспадарку на тры часткі. Астаўся неподзелены сядзібны ўчастак. Ці можна праз суд падзяліць толькі гэты ўчастак, не дзелячы ўсёй астатняй зямлі, якую мы самыя падзялілі?

АДКАЗ:

Падзел спадчыны праз суд павінен адносіцца да цэлай гаспадаркі. Праўда, з важных прычын суд можа абмежавацца падзелам толькі часткі спадчыны, але пададзены прыклад не можна прызнаць за такі, у якім мог бы наступіць частковы падзел.

Таму трэба выступіць у суд з заявай аб падзеле ўсёй спадчыны. Гэта будзе карысна для вас, бо прыватны падзел, які вы правялі пасля смерці бацькі, з праўнага боку значэння не мае, і ўся гаспадарка па закону лічыцца супольнай уласнасцю Вашай і Вашых братоў.

Калі б паміж вамі была поўная згода адносна спосабу падзелу (калі б гэткі падзел быў з гаспадарчага боку дапушчальны), падзел сядзібнага ўчастка быў бы магчымы праз заключэнне натарыяльнай умовы.

НЯВЫКАРЫСТАНЫ БУДЫНАК

Побач з будынкам бельскага банка тры гады назад быў пабудаваны за паўмільёна злотых яшчэ адзін будынак для банка, дзе нібы мела быць бухгалтэрыя. Як потым аказалася, бухгалтэрыі не будзе, а будынак ужо тры гады стаіць пусты.

Несумненна, павятовыя ўлады дагаворацца з дырэкцыяй банка, і будынак будзе перададзены гораду. Добра было б, каб у ім размясцілася бюро цывільнага стану, бо памяшчаецца яно цяпер ў вялікай цеснаце.

Тэкст і фота (пз)

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Świat grozy" (polski), 14—15. „Dziki swobodny" (ang.), 16—17. „Unkas — ostatni Mohikanin" (rumuński), 18—19.

Арэшкава

„Twarz anioła" (polski), „Kosmos wzywa" (radz.), 18—19.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Alba Regia" (węgierski), „Dziki pies Dingo" (radz.), 15—19.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Янаў

„Pan Wołodyjowski" (polski), 15—19.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Prawdziwy koniec wielkiej wojny" (polski). 14—15. „Skąpani w ogniu" (polski), 16—17. „Południk zero" (polski), 18—19.

Мельнік

„Romanca na trąbkę" (czeski), 14—15. „Kwiecień" (polski), 16—17. „Pan Wołodyjowski" (polski), 18—19.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Zakochana wiedźma" (włoski), „Julia, Anna, Genowefa" (polski), 15—19.

Новы Двор

„Nie smuć się" (radz.), „Daleko od słońca" (jugosł.), 15—19.

Ці Вы ўжо выпісалі »НІВУ« на IV квартал?

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

Хвароба Рангочава

Рангочаў прыйшоў у разгар вячэры. Я даў яму месца і папрасіў афіцыянта, каб той прынёс для яго шкалік ракіі — для апетыту.

— Дзякую, кандэнсаванага алкаголю не п'ю. — сказаў Рангочаў. — Жывот забаліць.

— Добра, тады пачынай з закускі! Во ячэка з прыправаю.

— Дзякую, пачну, толькі... ад яек у мяне сыпка пад пахамі.

— Дык тады вазьмі вэнджаную рыбку.

— Ох, толькі не ўспамінай пра рыбу. Ад вэнджанай рыбы ў мяне сінеюць губы.

— Выпі тады віна. Цудоўнае віно, брат!

— І рад бы выпіць, ды ад віна ў мяне такія чырвоныя плямы выступаюць на твары, што раблюся на чалавека не падобны.

— Пі тады піва.

— Ха-ха, маёй шчытападобнай залозе толькі трэба.

— Ну, а фруктовы напітак?

— Што ты. Ад яго ногі пацеюць.

— Тады не пі. З'еш во цяляціну з грыбамі і будзеш задаволены.

— Нанач есці мяса не рэкамендуецца.

— То хоць грыбкі з'еш. Яны такія смачныя — пальчыкі абліжаш.

— Пальчыкаў не абліжу, таму што грыбоў не ем.

— Не ясі грыбоў?

— Баюся, каб не аказаліся атрутнымі.

— Глупства, выбачай. Гэта грыбы правераныя. Я ж во з'еў!

— Не агітуй. Насупраць нас жыў прафесар па грыбках і то атруціўся. Хацелі зрабіць яму пераліванне крыві — не паспелі.

— Ну, а марожанае з трускалкамі?

— Ні ў якім разе! Трускалкі стымулююць сверб скуры.

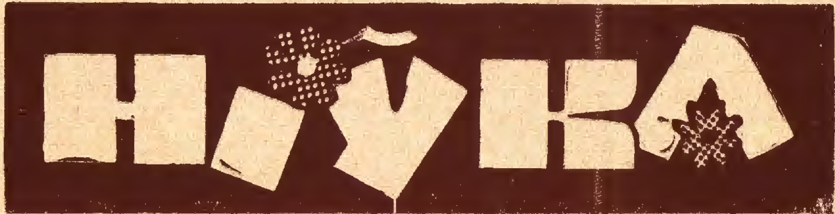
— Дык ты што, чорт цябе вазьмі, так і не з'ясі нічога?

— Чаму ж не з'ем? З'ем. Хай прынясуць мне дзве памідорынкі і цёртую моркву.

І яму прынеслі.

Назаўтра Рангочаў злёг хворы: нехта яму сказаў, што ўчарашняя вячэра была за кошт прафсаюза...

Іярдан Папоў

ПАДАТЛІВЫ

Адзін габравец папрасіў у прыяцеля пазычыць дваццаць леваў.

— Не магу, — адказаў прыяцель, — у мяне ў самога толькі дзесяць.

— Нічога, — давай дзесяць, рэшту я пачакаю.

УЛАДКАВАЎСЯ

Габравец і шатландзец былі запрошаны на абед.

Да вызначанага дня шатландзец галадаў і вымушаны быў патраціць некалькі стацінак, каб дабрацца да рэстарану на аўтобусе.

Габравец таксама галадаў і аслабеў таксама, як шатландзец, але даехаў бясплатна — на аўтамабілі «Хуткай дапамогі».

З БАЛГАРСКАГА

Нават і ў археолагаў пытаюць: «Ёсць што-небудзь новае?»

*

Дружба — ёсць дружба, служба — ёсць служба. Але ёсць дружба па службе і служба па дружбе.

*

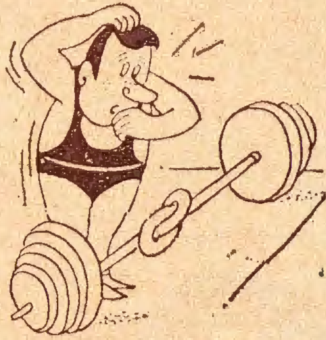
Ёсць і такія выпадкі, калі проста неразумна рабіць разумна.

*

Сапраўдная жонка ніколі не будзе раўняць са сваім мужам — яна ведае, што ўсе яны лепей за яго.

*

Сама болей рашэнняў прымаецца па тых пытаннях, якія наогул рашаюцца.

— *Ніяк не прыпомню — па якой жа прычыне завязаў гэты вузялок?*

ЭКАНОМІЯ

— Як ты хочаш назваць дачку — Іва ці Іванка? — пытае бацька.

— Вядома, Іва, — катэгарычна адказвае маці. — На Іву пойдзе ўдвая менш чарніла.

У ГАБРАЎСКАЙ ШКОЛЕ

Настаўнік, расказваючы на ўроку пра серную кіслату, пытаецца:

— Зараз я апушчу гэты залаты пярсцёнак у кіслату. Скажыце, ці сапсуецца метал ад кіслаты?

Усе маўчаць.

— Не! — крыкнуў раптам адзін з вучняў.

— А чаму? — запытаў настаўнік.

— Калі б сапсаваўся, вы не апусцілі б яго!

ПЯРСЦЁНАК

— Дзе твой абручальны пярсцёнак? — спыталі габраўца.

— Гэты тыдзень яго носіць мая жонка.

КЛАПАТЛІВАСЦЬ

Калі ў Габраве фарбавалі тэатр, дык не павесілі надпіс: «Беражыцеся, фарба», а павесілі — «Беражы фарбу!»

ЗГУБЛЕНАЯ СТАЦІНКА

У шчыліну ў надлозе звалілася адна стацінка. Габравец падумаў трошкі і кінуў туды ж яшчэ дваццаць.

— Што ты робіш? — з трывогай закрычала жонка.

— Ды не варта з-за адной стацінкі дошкі ўздзіраць!

НОВАЯ ЦАНА

Мастак прапанаваў сваю карціну гандляру палатном. Купец даў яму пяць леваў.

— Пяць леваў?! — раззлаваўся мастак. — Ды я ў вас аднаго палатна купіў на дзесяць.

— Так, але тады яно было чыстае, — спакойна адказаў габравец.

ПЫТАННЕ

Хоць і не пра космас, не пра атам —
Мучае і з галавы не сходзіць:
Як жывуць, і п'юць, і дзетак родзяць
Тыя ўсе, што не знаёмы з Блатам?

Радой Ралін

РАСКАШЭЛІЎСЯ

Аднойчы да габраўца прыйшлі госці. Пасядзелі, пагутарылі.

— Прапануй гасцям што-небудзь асвяжальнае! — напомніла жонка.

— Ну вядома ж! — адказаў муж і адчыніў насцеж акно.

ПЕРШЫЯ ЎРОКІ

Бацька купіў сыну новыя чаравікі. Увечары яны пайшлі да сваякоў у госці. Па дарозе бацька пытае ў сына:

— Іванча, ты — у новых чаравіках?

— Але, тата, — адказвае сын.

— Тады шырэй кроч, — параіў бацька.

ПАД ДАЖДЖОМ

Два габраўскія студэнты ўвайшлі ў магазін, каб купіць сабе шапкі. Толькі яны іх выбралі, як раптам пайшоў дождж. З трывогай у сэрцы абодва спыніліся на парозе. Думалі-ламалі галаву і раптам, працягнуўшы рукі, памяняліся шапкамі. Надзелі іх на галовы і, кожны ў чужой шапцы, спакойна накіраваліся дамоў.

— *Вася, коркі перагарэлі!*
— *Не можа быць!*

ПАЧАКАЙ

— Тата, дай мне грошай, я хачу глянуць у тэлескоп на Месяц.

— Пачакай трошкі! Праз два тыдні будзе поўня, і за тыя ж грошы ты ўбачыш больш.

КУРОРТ

Жонка паехала на курорт і кожны дзень пасылае мужу тэлеграму:

— Л'е дождж, і я вельмі сумую!»

На восьмы дзень муж адказаў:

«Неадкладна вяртайся! У нас дождж таннейшы».

ВЫЙСЦЕ СА СТАНОВІШЧА

Васьмігадовы хлапчук, вярнуўшыся са школы, расказвае бацьку:

— Мірак сказаў сёння аб настаўніку вельмі брыдкае слова.

— Якое?

— Ты ж мне не дазваляеш гаварыць брыдкія словы, але ты скажы ўсе тыя, што звычайна ўжываеш, а я ў патрэбны момант пакашляю.

— *А я раней працаваў шафёрам...*

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе Тамары Кардаш з Белостока змяшчаем песню

Я ЛЮБЛЮ ТЕБЯ, ЖИЗНЬ

Слова К. Ваншенкіна
Музыка Э. Колмановского

Я люблю тебя, жизнь,
Что само по себе и не ново.
Я люблю тебя, жизнь,
Я люблю тебя снова и снова.

Вот уж окна зажглись,
Я шагаю с работы устало, —
Я люблю тебя, жизнь,
И хочу, чтобы лучше ты стала.

Мне не мало дано:
Ширь земли и равнина морская,
Мне известна давно
Бескорыстная дружба мужская.

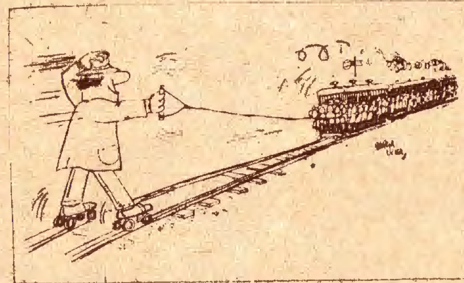
В звоне каждого дня,
Как я счастлив, что нет мне покоя —
Есть любовь у меня,
Жизнь, ты знаешь, что это такое...

Как поют соловьи,
Полумрак, поцелуй на рассвете,
И вершина любви,
Это чудо великое — дети!

Вновь мы с ними пройдем:
Детство, юность, вокзалы, причалы,
Будут внуки потом,
Все опять повторится сначала.

Ах, как годы летят,
Мы грустим, седину замечая.
Жизнь, ты помнишь солдат,
Что погибли, тебя защищая?

Так ликуй и вершись
В трубных звуках весеннего гимна:
Я люблю тебя, жизнь,
И надеюсь, что это взаимно!

Без слоў.

ТАК РОБІЦЦА МОДА

У модны магазін горада Глэн Элін (штат Ілінойс, ЗША) перад Новым годам зайшла поўная і даволі мязграбная, але франтаватая дама. Якую б сукенку яна не прымервала, усе выглядалі на ёй так непрыгожа, што засмуціўся і мажупіцу і гаспадыню магазіна місіс Нельсан. Яна адкрыла вітрыну, але якраз у тую раніцу былі зняты ўсе старыя мадэлі, а новыя яшчэ не выстаўлены, і на манекенах былі накінуты джутавыя мяшкі. Місіс Нельсан у роспачы прапанавала даме прымерыць такі мяшок, прарэзаўшы дзірку для галавы. Дама прыняла прапанову ўсур'ёз. Скончылася тым, што яна купіла за адзін долар мяшок і потым франціла ў ім на сустрэчы Новага года. Тады гаспадыня змясціла ў газеце рэкламу: «Для тых, каму няма чаго апрануць, прадаюцца мяшкі». І хутка ўвесь яе наяўны запас джутавых мяшкоў для манекенаў быў раскуплены мясцовымі модніцамі.

СОРАК МОВАЎ

Святаслаў Колеў, балгарскі пісьменнік і перакладчык, здолеў вывучыць сорак моваў, хаця за граніцай прабываў усяго некалькі дзён.

ПІЗАНСКАЯ ХАЛТУРКА

Адзін стары італьянец прыцягнуты да суда ў горадзе Піза за тое, што браў з аўтатурыстаў грошы «на той выпадак, калі славутая «пахіленая вежа» ўпадзе на дах аўтамабіля».

РЭКОРДЫ, РЭКОРДЫ...

Спроба 33-гадовага новазеландца Джэка Манака пабіць сусветны рэкорд па колькасці выпітага за адзін заход піва закончылася няўдачай: Джэк мёртвы ўпаў з крэсла на 77-й шклянцы. Рэкорд застаўся за яго суайчыннікам Гадынетам — 104 шклянкі за 9,3 гадзіны.

Найчасцей мы называем дурнямі тых, хто здолеў дасягнуць большага, чым мы.